Suvi Kivelä, Liisa-Maria Lilja-Viherlampi,
Marja Susi, Anne Syvälahti & Outi Linnossuo (toim.)

momu
moving towards multiprofessional work

moniammatillisen yhteistyön opas

Suvi Kivelä, Liisa-Maria Lilja-Viherlampi,
Marja Susi, Anne Syvälahti & Outi Linnossuo (toim.)

momu
moving towards multiprofessional work

moniammatillisen yhteistyön opas

UCLM Universidad de Castilla-La Mancha
Manchester Metropolitan University
TURKU AMK TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
UNIVERSITY OF TARTU Viljandi Culture Academy
Erasmus+
OPETUSHALLITUS UTBILDNINGSSTYRELSEN

Turun ammattikorkeakoulun oppimateriaaleja 112
Turun ammattikorkeakoulu
Turku 2018

Osa II – moniammatillisen työn valmennuspaketit perustuu englanninkielisen julkaisun Handbook for Moving Towards Multiprofessional Work osaan Part 2. Training Packages for Multiprofessional Work.

Kirjoittajat:
OSA I
Liisa-Maria Lilja Viherlampi (Turun ammattikorkeakoulu)

OSA II
Turun ammattikorkeakoulu
Suvi Kivelä, Liisa-Maria Lilja-Viherlampi, Outi Linnossuo, Marja Susi,
Anne Syvälahti

Universidad de Castilla-La Mancha
Emilio José Gómez Ciriano, Cristina Serna Sarrato, Esther Mercado García,
Fernando Casas Minguez, Jose María Herranz de la Casa,
Oscar Martinez Martín

Manchester Metropolitan University
Hugh McLaughlin, Carola Boehm, Jodie Gibson, Ian Mac

University of Tartu Viljandi Culture Academy
Ivar Männamaa, Lii Araste

Kannen kuva: Jose Maria Herranz de la Casa

ISBN 978-952-216-672-2 (painettu)
ISSN 1457-7933 (painettu)
Painopaikka: Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy, Tampere 2018

ISBN 978-952-216-682-1 (pdf) 2., korjattu versio
ISSN 1796-9972
Jakelu: http://loki.turkuamk.fi
http://momu.ut.ee

UCLM Universidad de Castilla-La Mancha

Manchester Metropolitan University

TURKU AMK
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

UNIVERSITY OF TARTU
Viljandi Culture Academy

Erasmus+

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

SISÄLLYS

OSA I – Johdatus moniammatillisen yhteistyön käsitteistöön

Taustalla kansainvälinen MOMU-hanke 4
Moniammatillisuusosaamisen jäsentämistä 8
Monialaisuus, monitieteisyys, moniammatillisuus ja moniammatillinen oppiminen 10
Kohti moniammatillisia käytäntöjä 11
Koulutukseen vaikuttavia tekijöitä akateemisista ulottuvuuksista käytännön valintohin 14
Lopuksi 15
Lähteet 18

OSA II – Moniammatillisen työn valmennuspaketit

MOMU-valmennusmallin taustaa 20
Osio 1: Moniammatillisen työn MOMU-valmennuspaketti ammattilaisille . 24
Osio 2: Moniammatillisen työn MOMU-valmennuspaketti opiskelijoille 28
Opiskelijoille suunnatun moniammatillisen työn MOMU-valmennustilaisuudet 30
Osio 3: Valmennusmateriaali 33

OSA I – JOHDATUS MONIAMMATILLISEN YHTEISTYÖN KÄSITTEISTÖÖN

Liisa-Maria Lilja-Viherlampi

Tämä johdantoartikkeli saattelee lukijan kansainvälisen MOMU-hankkeen, Moving Towards Multiprofessional Work[1] käsikirjatyön suomenkieliseen osuuteen. Laajempi käsikirja Handbook for Moving Towards Multiprofessional Work on myös ilmestynyt Turun ammattikorkeakoulun julkaisusarjassa, ja se on vapaasti ladattavissa sähköisenä. (Ks. Gomez Ciriano ym. 2018)

Tämä suomenkielinen opas on tarkoitettu työkaluksi moniammatilliseen yhteistyöhön, ja sen kouluttamiseen taide- ja sosiaalialoilla. Opas perustuu tarpeelle hankkia ja vahvistaa **osaamista moniammatillisessa yhteistyössä**, jossa mukana olijat työskentelevät tasavertaisina ja yhdessä toimintaa luovina kumppaneina yhteisen tavoitteen hyväksi.

Oppaassa esitellään sekä ammattilaisten valmennuksen että opiskelijoitten kurssien kokonaisuus ja materiaalit. Niitä voidaan hyödyntää sekä taide- että sosiaalialojen koulutuksissa mutta myös työkentän täydennyskoulutuksissa ja työelämässä toimittaessa.

Opas pyrkii käytännön vastauksiin seuraavissa kysymyksissä:

- Miten tiedostetaan ja hahmotetaan eri ammattilaisten roolit ja tehtävät sekä mahdollistetaan tehokas moniammatillinen yhteistyö taidealojen ja sosiaalialan välillä?
- Miten strukturoidaan oppimiskokemuksia, joilla syntyy syvä ymmärrys moniammatillisen yhteistyön arvopohjasta ja tarvittavasta osaamisesta? Miten järjestetään oppimiskokemuksia näitten käytännön soveltamisesta?
- Miten kehitetään taide- ja sosiaalialojen erilaisia koulutuksia niin, että opiskelijat voivat hankkia osaamista moniammatillisessa yhteistyössä? Miten koulutukset vastaavat haasteeseen työskentelystä tämän vuosituhannen nuorten parissa?

Tässä johdannossa avataan valmennuspaketin taustaa; alustana ollutta MOMU-hanketta sekä sitä käsiteavaruutta, johon moniammatillisessa yhteistyössä päästään tai joudutaan. Tavoitteena on kutsua oppimaan lisää moniammatillisesta yhteistyöstä ja rakentamaan yhdessä tapoja puhua siitä. Siis tekemään yhteistyötä sekä ajatuksin, sanoin että teoin.

Taustalla kansainvälinen MOMU-hanke

MOMU-hankkeessa saimme moniammatillisessa yhteistyössä kolmen vuoden aikana osallistua rikkaaseen, moniääniseen orkesteriin. Mukana oli neljä maata: Suomen lisäksi Viro, Espanja ja Iso-Britannia, ja partnerit olivat Turun Ammattikorkeakoulu, Tartu Ülikool Viljandi Kultuuriakadeemia, Universidad Castilla la Mancha ja Manchester Metropolitan University. Näistä korkeakouluista mukana oli sekä sosiaali- että kulttuurialan asiantuntijoita. Turun ammattikorkeakoulu oli hankkeen koordinoija ja projektipäällikkönä Suvi Kivelä. Hankkeen rahoitti Euroopan Unionin Erasmus+ Strategiset kumppanuushankkeet -ohjelma ja rahoituksen myönsi Erasmus+ -ohjelman Suomen kansallinen toimisto Opetushallituksessa.

[1] Hankkeen verkkosivut (Tarton yliopisto): http://momu.ut.ee/

MOMU-työryhmään kuului kaikkiaan 17 henkilöä, joista osa vaihtui oman korkeakoulunsa organisaatiomuutosten takia. OIemme kiitollisia kaikille, joiden panos tuli mukaan tähän yhteiseen hankkeeseemme[2]. Turun tiimiin kuuluivat projektipäällikkö Suvi Kivelän lisäksi kouluttajaroolissa lehtorit Marja Susi Taideakatemiasta ja Anne Syvälahti Terveyden ja hyvinvoinnin yksiköstä sekä tutkijaroolissa lehtori Outi Linnossuo Terveyden ja hyvinvoinnin yksiköstä ja yliopettaja Liisa-Maria Lilja-Viherlampi Taideakatemiasta. Työelämäkumppaneiden yhdyshenkilöinä ja Suomen kansallisen ohjausryhmän jäseninä olivat lehtori Taina Halsvaha Turun ammatti-instituutista, sosiaalityöntekijä Pia Pelkonen Raision Vaisaaren koulusta sekä johtaja Nina Pietikäinen Turun Tyttöjen Talo ry:stä. Mukana ohjausryhmässä vieraili myös ohjaaja Katja Virolainen (Levo) Varissuon Tyttöjen talolta. Turun ammattikorkeakoulusta ohjausryhmään kuuluivat myös koulutus- ja tutkimuspäällikkö Meeri Rusi (sosiaaliala) ja koulutusjohtaja Timo Tanskanen (Taideakatemia).

Hankkeen tavoitteena oli kehittää sosiaali- ja taidealojen välistä moniammatillista korkeakouluopetusta yhteistyössä korkeakouluopettajien, opiskelijoiden ja työelämässä toimivien ammattilaisten kanssa Englannissa, Virossa, Suomessa ja Espanjassa. Toiminnassa tähdättiin taiteen ja sosiaalialan nykyisten ja tulevien ammattilaisten välisen yhteistyön ja uudenlaisen ymmärryksen lisäämiseen. Hankkeessa sosiaali- ja taidealojen opiskelijat osallistuivat **moniammatillisesti järjestetyille opintojaksoille, joita MOMU-hankkeen koulutuksiin osallistuneet opettajat vetivät omille opiskelijaryhmilleen. Moniammatilliset opiskelijaryhmät puolestaan järjestivät työpajoja tai muuta toimintaa syrjäytymisvaarassa oleville nuorille** yhteistyössä työelämäkumppaneiden kanssa. [3]

Koulutettavia opettajia Turun ammattikorkeakoulun Taideakatemiasta sekä sosiaalialan koulutusohjelmasta oli ryhmässä yhteensä 12. Heidän opiskelijoitaan oli hankkeessa mukana 33. Hankkeessa syntyi myös sosionomiopiskelijoitten opinnäytetöitä, ne ovat luettavissa ja ladattavissa valtakunnallisesta Theseus- opinnäytetyötietokannasta https://www.theseus.fi/handle/10024/15:

- Kaisa Nurmi Ja Reea Viljanen 2016: Taidelähtöisten menetelmien käyttö moniammatillisessa yhteistyössä sosiaali- ja taidealoilla: selvitys työntekijöiden näkemyksistä koulutustarpeille nuorten kanssa tehtävässä työssä MOMU – Moving Towards Multiprofessional Work-hankkeelle.
- Katarina Kallio ja Milja Lahtonen 2017: Maahanmuuttajataustaiset nuoret perusopetuksessa – menetelmäkansio maahanmuuttajanuorten kanssa tehtävään työhön.
- Karoliina Korhonen 2017: Hyvinvointia taiteesta – taidetyöpajat Turun ammatti-instituutin lähihoitajaopiskelijoiden taidelähtöisen opetuksen kehittämiseksi.
- Inga Manzos 2017: Taidelähtöiset menetelmät nuorten ryhmissä ja hyvinvointivaikutusten arviointi.

MOMU-hankkeen taustalla oli edeltävinä vuosina kansainvälisessä Moving in – Moving on! (MIMO) -hankkeessa tehty ansiokas työ. Siinä kehitettiin moniammatillista yhteistyötä taidelähtöisin menetelmin syrjäytymisvaarassa olevien nuorten parissa.[4] Hankkeesta syntyi useita vapaasti ladattavissa olevia julkaisuja, esimerkiksi kaksi artikkelikokoelmaa ja työkirja *Tavarat taskuissa: Nuorten ryhmänohjauksen taidelähtöisiä menetelmiä.*

MIMO-hankkeessa avautui, mitä moniammatillinen yhteistyö sosiaali- ja taidealojen välillä nuorten parissa on ja millaisilla ehdoilla ja edellytyksillä se rakentuu. Hankkeen pohjalta heräsi kuitenkin myös tarve suunnata huomio alan kouluttajiin.

[2] Kaikki työryhmäläiset on nimetty englanninkielisessä MOMU-käsikirjassa.
[3] MOMU-hankkeen verkkosivut Turun ammattikorkeakoulussa: https://www.turkuamk.fi/fi/tutkimus-kehitys-ja-innovaatiot/hae-projekteja/momu-moving-towards-multiprofessional-work/
[4] http://mimo.turkuamk.fi/
[5] http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522164209.pdf

Leino[6] kuvailee työtä moniammatillisissa ryhmissä korostaen, että perinteinen ajatus osaamisesta korostaa yksilön ammattitaitoa, taitoa työskennellä tietyllä alalla. Uusi lähestymistapa asiantuntijuuteen on, että se onkin kollektiivista: se tarkoittaa yhteistä osaamista ja moniammatillisen tiimityön tuottaman tiedon käsittelyä. Voidaan myös sanoa vähän toisin, että perinteisessä koulutusala-ajattelussa kunkin alan vahva substanssiosaaminen on tärkeintä, mutta muuttuvan työelämän edellyttämässä muuttuvassa opettajuudessa huomio kiinnittyy myös osaamiseen, jota tarvitaan ”siinä välissä”; eri alojen kohtaamisissa, rajapinnoilla ja leikkauskohdissa. Tarvitaan uudenlaista osaamista sekä oman alan soveltamiseen että vuoropuheluun toisen alan kanssa. Tästä vuoropuhelusta syntyy uutta, yhteistä tietotaitoa. Sitä pitää tietoisesti rakentaa, sekä kouluttajille että tuleville oman alansa ammattilaisille. Tästä tarpeesta syntyi MOMU-hanke ja tähän osaamiseen tähtää käsillä oleva opas.

> *”Myös opiskelijat alkavat nähdä taiteen hyvinvointivaikutuksiin liittyvät sisällöt olennaisina tulevaisuuden työelämässä. Toivon tulevien opiskelijoiden puolesta, että tämän kaltaiset moniammatilliset projektit yhä vaan yleistyvät Turun ammattikorkeakoulussa. Minusta työelämään kaivataan ihmisiä, jotka ovat avoimia moniammatillisuutta kohtaan, joille moniammatillisuus on itsestäänselvyys,” totesi Turun ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelija, MOMU-työpajoihin osallistunut Kati Ollula (2017).* [7]

Moniammatillisuusosaaminen rakentaa siltoja taiteiden ja sosiaalialan välille. Uusia ja luovia tapoja tavoittaa asiakkaiden tarpeet ja työskennellä heidän hyväkseen voidaan rakentaa juuri näillä eri alojen kohtaamis- ja rajapinnoilla, jos näitä pintoja osataan havaita ja hyödyntää. Ja antautua vuoropuheluun, jossa ei olla kenenkään ennestään ”omistamalla” tontilla, vaan uudella alueella ja alustalla.

Käsillä olevan oppaan moniammatillisuusosaamisella tarkoitetaan tätä tietotaitoa. Se ankkuroituu seuraaviin teemakysymyksiin:

- Miten edistetään dialogia taidealojen ja sosiaalialan välillä?
- Miten rakennetaan yhteistä ymmärrystä siitä, mitä (kulloinenkin) moniammatillinen yhteistyö on ja miten siihen sovelletaan tämän yhteistyön haastamaa osaamista?
- Miten lisätään ymmärrystä entistä kokonaisvaltaisemmasta ja yhteistoiminallisemmasta tavasta tehdä työtä tämän päivän työelämässä, niin että painopiste siirtyy yksilöosaamisesta yhteiseen osaamiseen?

[6] Leino 2012 teoksessa Krappe, Parkkinen & Tonteri 2012
[7] http://momu.ut.ee/news/ Viitattu 15.1.2018.

Kuva 1. Kohtaaminen. Kuva: Outi Linnossuo.

Moniammatillisuusosaamisen jäsentämistä

MOMU-hankkeen syntyyn keskeisesti vaikuttanut viitekehys on innovaatiopedagoginen oppimisote. Innovaatiopedagogiikka on Turun ammattikorkeakoulun kehittämä lähestymistapa, joka etsii ja soveltaa uusia tapoja tiedon omaksumiseen, tuottamiseen ja käyttämiseen.[8] Tämän mallin ydin on laajassa mielessä ymmärrettyjen innovaatioitten tuottaminen, mihin keskeisesti liittyvät innovaatiokompetenssit ja innovaatioasenne. Voidaan puhua **innovaatio-osaamisesta, joka tavoitteena läpäisee kaikki koulutusalat**. MOMU-hankkeessa peilasimme tätä ajattelua moniammatilliseen yhteistyöhön. Totesimme, että innovaatiopedagoginen ote liittyy vahvasti yhteistoiminnalliseen prosessointiin ja osallistujien oman osaamisen soveltamiseen tiimityössä. Tällöin voidaan myös puhua luovasta osaamisesta ja luovuusosaamisesta.[9]

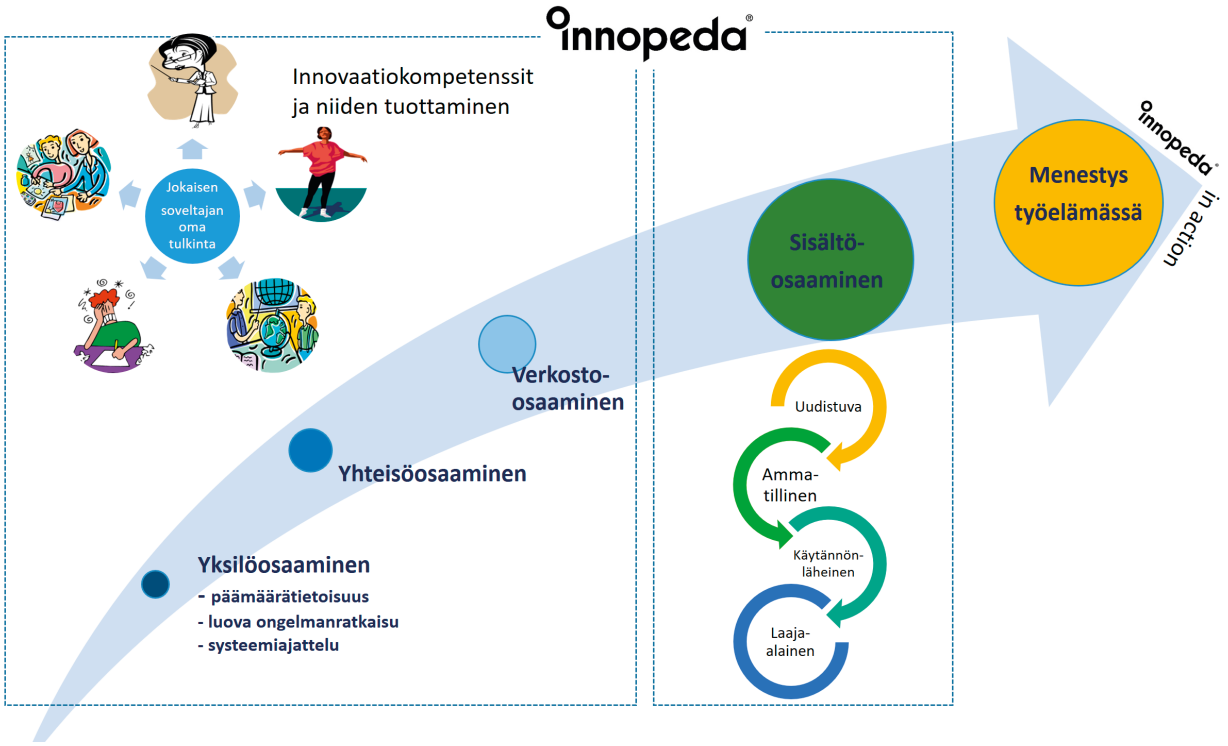

Kuva 2. Innovaatiopedagoginen lähestymistapa (Innopeda® mindset): innovaatiokompetensseista menestymiseen tämän päivän työelämässä. [10]

Innovaatiopedagogiikka tähtää **innovaatiokompetenssien** kehittymiseen oman alan erityisosaamisen rinnalla. Se ohjaa opiskelijoita osallistumaan innovaatioprosesseihin, jotka suuntautuvat työelämään ja tapahtuvat työelämän puitteissa. Työelämäyhteydet edellyttävät henkilökohtaisia (yksilöosaamisen), yhteisiä (yhteisöosaamisen) ja verkostoihin liittyviä (verkosto-osaamisen) kompetensseja, jotka puolestaan kytkeytyvät sellaisiin yleistaitoihin kuin luova ongelmanratkaisu, systeeminen ajattelu, tavoitesuuntautuneisuus, tiimityö ja verkostoituminen.[11] Turun ammattikorkeakoulussa innovaatiopedagogiikka läpäisee alakohtaiset opetussuunnitelmat.

Innovaatiopedagogiikan ajattelutapa (mindset) kohtaa MOMU-hankkeessa moniammatillisuuskompetensseina jäsennetyn ajattelutavan (mindset). Voimme pitää **moniammatillista yhteistyötä innovatiivisena tapana toimia työelämässä, mutta myös asenteena ja ajattelutapana, joka mahdollistaa tällaisen lähestymistavan**. MOMU-hankkeessa innovaatiopedagoginen lähestymistapa leimasi yhteistyötä projektin työryhmässä, moniammatillista yhteistyötä kouluttajien koulutuksessa ja työelämäkumppanien kanssa sekä moniammatillista yhteistyöprosessia taide- ja sosiaalialojen opiskelijoitten kesken – jotka puolestaan toimivat syrjäytymisvaarassa olevien nuorten parissa.

[8] Penttilä ja Kairisto-Mertanen 2013
[9] Ks. esim. Lilja-Viherlampi 2017
[10] Penttilä 2016; Konst 2017
[11] Penttilä ja Kairisto-Mertanen 2013

MOMU-hankkeen tuloksena muotoiltiin[12] **moniammattilisuuskompetenssit**. Nämä kompetenssit muodostavat moniammatillisuusosaamisen ytimen:

> **Curiosity/uteliaisuus** – Uuden löytämiseen tarvitaan aitoa uteliaisuutta. Uteliaisuus motivoi luomaan uudenlaisia toiminta- ja ajattelutapoja. Kriittinen yhdessä reflektointi on olennaista. Kyky asettua erilaisiin näkökulmiin ja halu oppia toisilta on tärkeää. Luovuus ja uteliaisuus yhdistävät sekä tutkivaa että taiteellista työtä. Työn taustana kulkee jo olemassa oleva tutkimukseen ja kokemukseen perustuva tieto taiteen hyvinvointivaikutuksista ja uteliaisuus kehittyvää kulttuurihyvinvointialaa kohtaan.
>
> **Diversity/monimuotoisuus** – Hyvinvointikäsitteen moninaisuus ja yhteistyötahojen moninaisuus tiedostetaan ja sitä tutkitaan. Hyvinvointi nähdään laajasti ja siihen kuuluvat myös taiteen ja kulttuurin hyvinvointivaikutukset. Niin ikään on tärkeää tunnistaa yhteistyökumppaneiden tarpeiden moninaisuus ja mukaan sitoutumiseen liittyvä dynamiikka.
>
> **Interaction/vuorovaikutus** – Ymmärretään ja nähdään omat ammatilliset vuorovaikutustaidot osana moniammatillista työskentelyä. Osataan toimia emotionaalisesti haastavissa tilanteissa. Toimintaa pystytään analysoimaan ja reflektoimaan sekä kyetään toimimaan yhdessä yhteisöjen kanssa. Motivaatiota kyetään ylläpitämään sekä omassa työssä että suhteessa kohderyhmien kanssa työskentelyyn. Tutkitaan ammatillista asianomistajuutta ja tunnistetaan oma ammatillinen ydin ja kyetään ydinosaamisen säilyttämiseen.
>
> **Values and ethics/arvot ja etiikka** – Tunnistetaan arvot ja etiikka omassa ja yhteisessä työssä: Mitkä ovat oman työn ja yhteisen työmme ammattieettiset puitteet? Jotta voitaisiin edetä kohti yhteistä tavoitetta kohderyhmän kanssa, on hyvä tunnistaa yhteiset ja toisistaan eroavat arvot ja puhua työn tekemisen etiikasta. Tärkeitä näkökohtia ovat ihmisten kunnioittaminen, ammattitaidon arvostaminen, halu pyrkiä sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen sekä oman ammattitaidon säilyttäminen ja kunnioittaminen moniammatillisessa yhteistyössä.
>
> **Support/tuki, mahdollistaminen** – Osataan fasilitoida käytännössä toimimista ja kyetään rakentamaan konkreettisia toimintatapoja yhteistyön tueksi. Tämä on keskeistä siinä, miten toiminta onnistutaan toteuttamaan. Työskentelyn ja sen etenemisen mahdollistaminen, keskinäinen tuki, aito kiinnostus uuden kehittämiseen, tavoitteiden asettaminen ja ajankäytön mitoittaminen ovat tärkeitä peruspilareita yhteistyölle.

Keskeistä kollektiivisesti jaettujen taitojen ja kollektiivisen asiantuntemuksen kehittämiselle on strukturoida viestintäkanavia, jotka tukevat erilaisen tietämyksen ja arvojen jakamista ja yhdistämistä. **Avoin ja aktiivinen viestintä** on välttämätöntä, kun erilaiset ammatilliset kulttuurit yhdistyvät. Näissä kullakin on omat terminologiat, työtavat, prosessit ja käsitteet – tai samankaltaiset termit ja käsitteet, jotka ehkä tarkoittavat erilaisia asioita. Yhteisten tavoitteiden saavuttamisen lähtökohtana on tietoinen ponnistus avoimen ja aktiivisen viestinnän luomiseksi ja ylläpitämiseksi. Jos viestintä hajoaa ja sitä kautta eri ammattilaisuudet eriytyvät, lopputulos on huono niiden kannalta, joitten oli tarkoitus hyötyä moniammatillisesta yhteistyöstä.

Oppiminen yhdessä johtaa käsitteelliseen ymmärrykseen siitä, miten voidaan myös työskennellä yhdessä. Yhteistyö itsessään nähdään taitoihin liittyvänä prosessina ja kokemukset yhdessä oppimisesta ja osaamisen hankkimisesta yhdessä ovat hyvin tärkeitä. (Boehm ym. 2016)

[12] MOMU- työryhmän oppimisprosessissa. Kompetenssien suomennos on tulosta Suomen työryhmän prosessoinnista.

Sosiaali- ja terveysaloilla toimitaan yleensä samojen tai toisiaan vastaavien työnantajien palveluksessa, samankaltaisissa rakenteissa ja jaetaan lähtökohtaisesti yhteinen kieli. Tämä eroaa sosiaalialojen ja taiteiden välisestä yhteistyöstä, jossa henkilöt ovat yleensä eri työnantajien palveluksessa (tai taidealoilla tulokulma on usein free lance -työskentely). Tällöin kokoonnutaan yhteiseen työskentelyyn kenties aluksi epäsäännöllisesti tai harvakseen, ja yleensä on ensiksi kehitettävä yhteisestä työstä ja tavoitteesta yhteinen näkemys. Siksi MOMU-hankkeessakin keskeisenä tavoitteena oli kehittää "MOMU-kielen" yhteinen taso. Yhteinen ymmärrys ja kieli voivat kasvaa ja kehittyä vuorovaikutuksessa, kun yhteisymmärrys on luotu.

Monialaisuus, monitieteisyys, moniammatillisuus ja moniammatillinen oppiminen

Taidelähtöisten lähestymistapojen ja moniammatillisen yhteistyön positiivisia merkityksiä ja mahdollisuuksia on voitu todentaa useissa hankkeissa ja tapaustutkimuksissa. Näitä on toteutettu esimerkiksi nuorisotyöstä sekä etnisiin vähemmistöihin ja muihin yhteisöihin liittyvästä työstä sosiaali- ja terveysalalla (Ks. esim. Kohtaamisia-hanke, Creative Health 2017, ArtsEqual 2017). MOMU-projektissa hyödynnettiin aiempaa hanketietoa ja kehittämisteemaa raamittavia poliittisia kehyksiä (esim. Suomen Valtioneuvosto 2011; 2015). Kuitenkin MOMU keskittyy kahden ammatillisen tulokulman: taiteen soveltavan käytön (taidelähtöisten menetelmien) ja sosiaalityön osa-alueisiin. Perimmäisenä tavoitteena oli palvelujen ja toimintatapojen kehittäminen niitten käyttäjien, tässä tapauksessa nuorten, hyväksi. Tähän nuorten parissa tehtävään työhön tähtäsivät kouluttajien omat ja heidän opiskelijoittensa kanssa rakentamat, yllä kuvatut moniammattillisuuskompetenssit.

Viime vuosina keskustelu taidelähtöisyydestä ja soveltavasta taiteesta on ollut Suomessa vilkasta, osin jopa kuumentunutta. Yhtäältä halutaan vahvasti tuoda taidetta uusiin konteksteihin ja lisätä taiteen saavutettavuutta – sekä koulutusten että terveyden edistämisen näkökulmista[13]. Toisaalta taiteen ammattilaisten keskuudessa on ollut kiivastakin keskustelua siitä, mikä on taiteilijan tehtävä ja rooli yhteiskunnassa sekä terveys- ja sosiaalialan toimintaympäristöissä. Monet taiteen ammattilaiset haluavat esimerkiksi sanoutua irti kaikenlaisesta "hoivataiteesta" ja he korostavat taiteen itseisarvoa[14]. Samaan aikaan on Taiteen edistämiskeskuksen[15] rahoittaman Taikusydän-hankkeen myötä Suomessa syntynyt ja vahvistumassa kattava kulttuurihyvinvointialan verkosto, jossa kootaan, kytketään ja koordinoidaan alan ammattilaisuutta, koulutuksia, tutkimusta ja kehitystyötä[16]. Taikusydämen taustalla puolestaan on Sosiaali- ja terveysministeriön halllinnoima Valtioneuvoston taiteesta ja kulttuurista hyvinvointia-toimintaohjelma[17] sekä jo vuosikymmenien ajan vaikuttanut Terveyttä kulttuurista-verkosto[18].

Tieteidenvälisyydessä ja rajojen ylittämisessä on haasteita, jos halutaan korostaa tietyn (oman) alan "puhtautta". Miten uusia osaamisaloja syntyy ja kuka ne "omistaa"? Toisaalta on kuitenkin hyvä muistaa, että eri tieteenalat ja ammattialatkin ovat rajauksina sopimuksia ja ne myös itsessään jatkuvasti muuntuvat ja muokkaantuvat suhteessa ympäröivään todellisuuteen, yhteisöön ja yhteiskuntaan.

Tarvitaan jaetun ymmärryksen ja yhteisen kielen kehittämistä eri tieteen- ja ammattialojen välillä. Tarvitaan riittävästi aikaa yhteistyön peruskäsitteiden tunnistamiselle ja yhteisten tavoitteiden rakentamiselle sellaisella käsitteistöllä, joka palvelee kaikkia tahoja. Esimerkiksi MOMU-hankkeen "äiti", MIMO-hanke, lähti ensin liikkeelle käsitteenmäärittelystä[19]: Miten projektissa kohdanneet taidealat ja nuorisotyöala "puhuvat" ja miten nämä puhunnat saadaan kohtaamaan?

[13] Suomen valtionneuvoston kärkihankkeet 2015
[14] Ks. esim. Huhtinen-Hildén 2013, Römpötti 2016
[15] Päärahoittaja; muut: Turun ammattikorkeakoulu, Turun kaupunki, Turun yliopisto
[16] www.taikusydan.fi.
[17] Sosiaali- ja terveysministeriö 2015
[18] Isotalo 2017
[19] Krappe, Parikkinen & Tonteri 2012, 139 – 144.

Boehm[20] ym. huomauttavat, että jos näemme **moniammatillisuuden tuloksena moniammatillisesta oppimisesta**, tulee siitä tavasta, jolla edistämme tieteiden- ja ammattialojen välisyyttä korkeakouluopetuksessamme hyvin tärkeä kehysnäkökulma. Osana tätä tietoinstituutioiden tulee ottaa huomioon myös tieteidenvälinen tieto ja sen vivahteet.

Stemberin ja Seipelin (Seipel 2005, julkaisussa Boehm ym. 2016) mukaan voimme tarkastella tiedon muodostamisen tapoja seuraavasti:

> **Intradisciplinarity**, ”tieteensisäisyys”: tieteenala toimii oman alueensa sisällä, esimerkiksi musiikin tutkija analysoi sävellyksen harmonioita tai sosiologi luo haastatteluista temaattista analyysiä, joilla nostaa esiin tiettyjen yhteisöjen ilmaisemia näkökohtia.
>
> **Cross-disciplinarity**: tieteenala hyödyntää toisen tieteenalan tarkastelumenetelmiä, esimerkiksi musiikin historioitsija tarkastelee brittiläisen popyhtyeen kehittymistä ja dynamiikkaa vaikkapa ”Tajfelin sosiaalisen identiteetin mallin” (1982, teoksessa Boehm ym.2016) kautta.
>
> **Transdisciplinarity**, tieteenalan rajojen ylittäminen: tiedonmuodostus kurottautuu tieteen rajojen yli. Voidaan esimerkiksi pohtia filosofisia kysymyksiä todellisuuden luonteesta ja ihmisyydestä, mikä ei voi rajoittua vain yhteen tieteenalaan, vaan koskee perustavasti kaikkea todellisuutta.
>
> **Multidisciplinarity**, monitieteisyys ja eri alojen näkökulmat: havainnoidaan ja havainnollistetaan ilmiötä moniulotteisesti eri perspektiiveistä. Monitieteisessä analyysissä eri tieteet muodostavat yhdessä kokonaiskäsitystä. Musiikkiesimerkkiä jatkaaksemme musiikkiesityksen tarkastelua voidaan monitieteisesti tehdä esimerkiksi psykologisesta tai historian perspektiivistä.
>
> **Interdisciplinarity**, tieteidenvälisyys: tieteenalat luovat yhteistä ymmärrystä. Tieteellistä tietoa, käsitteitä, työkaluja ja tutkimuksen sääntöjä tutkitaan, verrataan ja yhdistetään sellaisella tavalla, että syntyvä ymmärrys on suurempi kuin yksittäisten tieteenalojen näkökulmien summa. Ei pelkästään tarkastella ilmiötä eri tieteenalojen näkökulmista, vaan pyritään synteesiin. Esimerkiksi professori Even Ruud pohti vuonna 2006[21], voisiko ”Music and Health” olla tulevaisuudessa oman tieteenalansa, jonka tulokulma ei olisikaan vain kliininen, vaan integroivasti hyvinvointiin liittyvä!

Vaikka tieteidenvälisyydessä pyritään yhteisen fokuksen löytämiseen ja integroitumiseen tavalla tai toisella, se ei useinkaan suinkaan tuo helppoa ja ”siistiä” lopputulosta, jossa kaikki ristiriidat vaihtoehtoisten tulkintojen välillä on ratkaistu. Tieteidenvälinen tutkimus voi olla varsin sekavaa eikä voi olettaa, että tieteidenvälinen tarkastelutapa olisi ilman muuta ikään kuin parempi. Se on toimiva ote silloin, jos sillä saavutetaan tarkoituksenmukaisempi tulos kuin jos olisi rajoituttu yhden tieteenalan perspektiiviin.

Kohti moniammatillisia käytäntöjä

Moniammatillisia käytäntöjä voidaan pitää monitieteellisten ja tieteidenvälisten lähestymistapojen ja tutkimusmenetelmien soveltamisena. MOMU-hankkeen luoma valmennuspaketti voi myös helpottaa ja tukea erilaisia monitieteellisiä lähestymistapoja. MOMU-työskentelyn tuloksena on kuitenkin myös syntynyt aitoa tieteidenvälistä osaamista ja käytäntöä, joka on enemmän kuin osiensa summa.

[20] Boehm ym. 2016
[21] Teoksessa Lilja-Viherlampi 2007, 313.

Uuden osaamisalueen muodostaminen ja sen ammattikäytäntö vaativat usein uusia käsitteitä, sanoja ja assosiaatioita. Tämä terminologinen haaste on aina monimutkaisempi, kun sitä tarkastellaan lisäksi kansainvälisesti, kunkin maan kansallisissa ja kulttuurisissa viitekehyksissä. Sanat kuten "moniammatillinen", "ammattienvälinen", "kompetenssi", "soveltava taide" saattavat kaikki vaikuttaa tutuilta, mutta kun niitä käsitellään eri kulttuuriyhteyksissä, kohdataan ammattikentällä monenlaisia merkityksiä ja vivahteita. Nämä erot olivat osa esimerkiksi tässä tapauksessa neljän mukana olleen maan laajempaa poliittista, kulttuurista ja sosiaalista kontekstia, ja ne puolestaan toivat oman lisänsä näitten käsitteiden muotoiluun ja muokkaamiseen. Sanat ovat työkalujamme ja rakennuspalikoita, jotka auttavat meitä rakentamaan merkityksiä, ymmärtämään ilmiöitä sekä arvioimaan toimintatapoja ja muotoilemaan niitä eri tarkoituksiin.

MOMU-hankkeessa Suomessa käyttämämme termi on moniammatillinen työ, moniammatillisuus ("multiprofessional work"). Siinä kunkin alan tulokulma otetaan mukaan yhteistyöhön (vrt. edellä monitieteisyys). Tämä on yhteistoiminnallista tiimityötä, jossa eri ammattialat tai -sektorit ovat edustettuina.

Hankkeen myötä kuitenkin avautui, että Isossa-Britanniassa käytetään mieluummin termiä "interprofessional/interagency work", tieteiden- ja tai ammattialojen **välinen** työ. Siinä työn fokus on uuden, yhteisen käsityksen muodostamisessa. Eri ammattien ja lähestymistapojen osaamista verrataan ja yhdistetään niin, että lopputulos on enemmän kuin vain osiensa summa.

Termi "multiprofessional" on Iso-Britanniassa ikään kuin mennyt pois muodista. Voidaan sanoa, että sellainen ajatus yhdessä työskentelystä, jossa eri ammattilaiset työskentelevät rinnakkain, on korvattu moniammatillisuutta kuvaavalla sanalla "interprofessionality", jossa siis eri ammattilaiset tekevät tiivistä yhteistyötä niin, että he ovat muodostaneet yhteiset tavoitteet ja jopa niin, että heidän keskinäiset roolinsa ovat vaihdettavissa.[22] Yhteiset tavoitteet viittaavat työntekijöihin, jotka ovat yhdessä arvioineet tarpeen ja sopineet suunnitelmasta, joka perustuu molempien vahvuuksiin. Vaihdettavuus voi viitata resursointiin ja osaamisen kohdentamiseen – millaisella kokoonpanolla ja yhteistyön panostuksella on tarkoituksenmukaisinta edetä?[23]

Keskustelu moniammatillisuuden ja moniammatillisen työn käsitteistä on erittäin ajankohtaista Suomessa, jossa taiteella ei ole vielä pitkää moniammatillisen yhteistyön tai ehkei edes yhteisötaiteen perinnettä. Tämä näkyy julkisissa keskusteluissa, joissa moniammatillisen työn käsitettä usein kyseenalaistetaan – vaarantaako se alan ja taiteilijan integriteetin? Tai edellyttääkö "moniammatillisuus" "'moniosaajuutta"? Sotkeutuvatko ja hämärtyvätkö ammattialojen rajat ja perustehtävät?[24]

Nämä asenteet voivat myös heijastaa yksilökeskeistä kulttuuria, jossa ei ehkä ole pitkää yhteistyön perinnettä, varsinkaan ammattialojen välillä. Suomessa taiteilijuus[25] on perinteisesti korostanut yksilöosaamista. Huomio on ollut yksittäisen taiteilijan työssä ja taiteen itseisarvon korostamisessa – ja vasta nyttemmin huomio on kääntynyt erilaisiin soveltavan taiteen mahdollisuuksiin ja taiteen parissa tapahtuvaan vuorovaikutukseen[26]. Viime vuosien aikana noussut vahva tutkimus- ja kehittämisintressi rakentaa erilaisia soveltavan taiteen käytäntöjä ja lähestymistapoja. Merkittävä sovellusalue on ollut sosiaali- ja terveydenhuollon ala – kulttuurihyvinvointi. Toinen on taiteellisten interventioiden soveltaminen työelämän ja organisaatioiden kehittämisessä ja innovaatiotoiminnassa.[27]

[22] Banks 2010 julkaisussa Boehm ym.2016.
[23] Ks. Boehm ym. 2016
[24] Boehm ym. 2016
[25] Niin kuin opettajuuskin – opettajan työn muuntuminen kohti pari- ja tiimityöskentelyä on ollut selkeä muutostrendi ammattikorkeakoulukentällä. Ks. esim. Reijonen ym. 2014.
[26] Ks. Tanskanen ja Juppi 2017; Kasvio 2013
[27] Ks. Lehikoinen ja Heinsius 2013

Iso-Britanniassa myös eritellään toisistaan taidelähtöisen työskentelyn sosiaaliset vaikutukset ja hyvinvointivaikutukset (”social impact” ja ”welfare impact”). Suomessa näitä termejä ei ole yleensä erotettu toisistaan. Kuitenkin esimerkiksi ArtsEqual-hankkeessa on tavoitteena tutkia, kuinka taide julkisena palveluna voisi lisätä yhteiskunnallista tasa-arvoa ja hyvinvointia 2020-luvun Suomessa[28]. Aiempien vuosien pääpainotus soveltavassa taiteessa ja taidelähtöisten menetelmien soveltamisessa on ollut saada kokemusta taiteen ja taidelähtöisten lähestymistapojen tuomisesta erilaisiin yhteyksiin. On haluttu rakentaa verkostoja koulutukseen ja pilotoida yhteistyötä sosiaali- ja terveydenhuollon kanssa sekä erilaisissa organisaatioissa ja oppimisympäristössä.

MOMU-hankkeen lähtökohtana[29] olikin että jotkut taiteilijat haluavat työskennellä uudenlaisissa ympäristöissä ja konteksteissa, mutta eivät kaikki. Keskustelua voi käydä, miksi eivät, tai miksi kaikkien pitäisikään. Vastaavasti sosiaalialalla on suurta kiinnostusta taiteen lähestymistapojen soveltamiseen. Se ei kuitenkaan ole aina helppoa, etenkään jos erilaiset ammattikulttuurit törmäävät toisiinsa. Taidealan ammattilaiset voivat kokea, etteivät he pääse sisään sosiaalialan käytäntöihin tai yhteistyöhön sosiaalialan ammattilaisten kanssa. He voivat myös kokea, että he ovat vaarassa menettää taiteellisen integriteettinsä tai että he eivät osaa sopeutua erilaisiin sosiaalialan edellyttämiin käytäntöihin esimerkiksi turvallisuuden takaamiseksi. Sosiaalialan
ammattilaiset puolestaan saatavat kokea, että yhteistyö monimutkaistaa heidän työtään tai että heillä ei ole osaamista eikä ammatillista itsetuntoa taiteellisten lähestymistapojen parissa työskentelyyn. Heillä voi olla intoa ja halua yhteistyöhön, mutta he puolestaan eivät ehkä pidä itseään taiteellisina tai koe itsellään olevan luovuutta tai taidealaan liittyvää osaamista. (Emt.)

Moniammatilliset lähestymistavat voivat tarjota ratkaisuja yhteisöille ja yksilöille taiteen mahdollisuuksien täyteen hyödyntämiseen kyseisen kontekstin tai yhteisön tavoitteiden mukaan. Näitä työskentelytapoja on kokeiltu, mutta niitä ei ole jäsennelty systemaattisesti. Ei ole ollut olemassa oppimiskehyksiä, jotka tukevat moniammatillisten tiimien luomista, yhteistä suunnittelua, yhteisiä toteutuksia ja toiminnan arviointia – niin että samalla reflektoidaan sekä omaa toimintaa että kokonaisuutta.

Moniammatilliseen yhteistyöhön liittyvää käsitteistöä on niin ikään käytössä, mutta näitä käsitteitä ei ole vielä riittävän tarkasti määritelty taiteen ja sote-alan yhteisillä rajapinnoilla. Merkittävä on myös McLaughlinin (2013) kriittinen havainto siitä, että moniammatillinen yhteistyö ei aina ole edes tarkoituksenmukaista, vaan joskus jopa haitaksi! Tällöin moniammatillinen lähestymistapa voi johtaa siihen, että sen harjoittajat keskittyvät liian voimakkaasti yhteistoimintaan ja kadottavat kosketuksen asiakkaaseen tai yhteisöön, jonka hyväksi tai jossa heidän tulisi työskennellä. Voi myös syntyä hämmennystä siitä, mikä on toiminnassa kenenkin rooli ja saattaa jopa syntyä pelkoa oman ammattipätevyyden katoamisesta, jos sitä aletaan integroida toiseen ammattialaan.[30]

[28] ArtsEqual-hanke 2015–2021 http://www.artsequal.fi/
[29] Tonteri 2013
[30] McLaughlin 2013

Koulutukseen vaikuttavia tekijöitä akateemisista ulottuvuuksista käytännön valintoihin

Moniammatilliseen työhön liittyvän osaamisen kouluttaminen ei ole kunkin alan ydinkompetenssien koulutuksesta erillinen saareke. Kun on kyse korkeakoulutasoisesta koulutuksesta ja tiedonmuodostuksesta moniammatillisten kompetenssien hankkimisen käytäntöihin liittyy monia tasoja[31]:

> **Akateemiset ulottuvuudet** – miten luodaan edellytykset monialaiselle tutkimukselle ja käytännöille?
>
> **Organisatoriset ja poliittiset ulottuvuudet** – millainen institutionaalinen infrastruktuuri mahdollistaa moniammatillisen koulutuksen käytännön: mitä institutionaalisia toimintatapoja se edellyttää (henkilöstö, työn resursointi, rahoitusmallit jne.)? Miten ajankohtainen politiikka vaikuttaa opetuksen tai ammattikäytäntöjen suunnitteluun ja kehittämiseen (esim. sosiaali- ja hoitotyön sääntely)?
>
> **Sosiaaliset ulottuvuudet** – miten ammattikäytäntöjä tukevat tieteenalat nähdään nekin sosiaalisina rakenteina? Niiden on kyettävä laajentamaan, sopimaan ja kehittymään yhteiskunnan ja sen tarpeiden kehittyessä.

Koska moniammatillisen yhteistyön koulutuksen laajuus ja toteutustapa riippuvat aina organisaatiorakenteista, joihin se asettuu, ammattilaisten on myös hyvä reflektoida käytäntöjensä heijastumista näihin tasoihin.

Pärnä[32] erittelee näitä tasoja edelleen:

> **Organisatorinen ja ammatillinen kulttuuri** – organisaatioissa, niitten toimintaympäristössä ja työn kontekstissa määritellään työn kulttuurit, jotka määrittelevät yhteistyön menetelmiä, laajuutta ja yhteistyön astetta.
>
> **Käsitteellinen taso** – käsitteellinen taso on tila, jossa työskentelyn prosessi ja tulokset määritellään, analysoidaan, dokumentoidaan, levitetään ja arvioidaan.
>
> **Käytännön taso** – käytännön tasolla yhteistyö ja kehittämistyö tapahtuvat aina tietyssä kontekstissa, olipa kyse sitten moniammatillisen yhteistyön kouluttamisesta oppilaitosympäristössä tai yhteistyön ja kehittämistyön tekemisestä työelämän ympäristöissä.

Moniammatillista yhteistyötä voidaan pitää resurssitehokkaana. Se hyödyntää yhteisopetusta, yhdistettyjä opetusryhmiä, tiivistä yhteistyötä työelämän kanssa ja työelämässä tapahtuvaa opiskelijoitten välistä yhteistyötä esimerkiksi työpareina. Tämä tosin edellyttää hyvin pitkälle vietyä, kokonaisvaltaista institutionaalista ymmärrystä ja tahtotilaa. Tarvitaan visiota siitä, että tämänkaltainen ote on, ehkä järjestelyponnistuksista huolimatta, pitemmällä tähtäimellä hyödyllinen ja vaikuttaa proaktiivisesti tulevaisuuden työelämään.

[31] Boehm ym. 2016
[32] Julkaisussa Krappe & Leino 2013

Lopuksi

MOMU-hankkeen myötä olemme työryhmässä päätyneet korostamaan, että **taide- ja sosiaalialojen välisen moniammatillisen yhteistyön näkökulmista tulevaisuuden korkeakoulujen ja oppimisympäristöjen tulee**

1. Olla nuorten ja syrjäytymisvaarassa olevien ja syrjäytyneiden henkilöiden palveluksessa

2. määritellä koulutusten opetussuunnitelmiin ja koulutuksen sisältöihin myös moniammatillista yhteistyötä, jotta koulutukset todella vastaavat 2000-luvun työelämähaasteisiin

3. syventää ymmärrystä siitä, että taiteella ja kulttuurilla on merkitystä ja yksilöiden ja yhteisöjen hyvinvoinnille ja tuottavuudelle

4. tarjota koulutukseen sellaisia sisältöjä, työkaluja ja rakenteita, joitten avulla moniammatillisen yhteistyön kouluttaminen nähdään käyttökelpoiseksi ja toteuttamiskelpoiseksi osaksi sosiaalialojen ja taidealojen koulutuksia

5. luoda oppimateriaaleja ja toimintamalleja, jotka sopivat olemassa oleviin organisaatiorakenteisiin tai voivat auttaa niiden muokkaamisessa sellaisiksi, että voidaan mahdollistaa moniammatillinen oppiminen. Tällaisia ovat esimerkiksi moniammatilliset opettajatiimit ja yhteisopettajuus sekä monialaiset opiskelijaryhmät.

6. kyetä mittaamaan moniammatillisen työskentelyn tai moniammatillisen oppimisen tuloksia, jotta niiden tuloksia voidaan osoittaa ja hyödyntää nyt ja tulevaisuudessa

7. kyetä kytkeytymään erilaisiin kansallisiin ja kansainvälisiin poliittisiin linjauksiin kuten edellytykseen lisätä työllisten nuorten määrää yhteiskunnassa

8. haastaa ja rohkaista kokemuksellinen, yhteistoiminalliseen oppimiseen myös korkeakoulutasolla.

9. nähdä moniammatillisen yhteistyön koulutus sellaiseksi ammatilliseksi sovellusalaksi, joka perustuu moni- ja poikkitieteellisiin lähestymistapoihin (ja tiedostaa niitten haasteet)

10. suunnitella tietoisesti ja tavoitteellisesti viestinnän ja kommunikaation välineitä ja työkaluja sekä tapoja dokumentoida työtä, osana moniammatillisen yhteistyön ammattitaitoa

11. olla herkkä käsitteiden erilaisille tulkinnoille ja puhunnan tavoille – nähdä ja arvostaa käsitteiden keskinäisiä riippuvuussuhteita ja samanaikaisesti olla luomassa uusia, sopivia termejä ja yhteistä kieltä alojen rajapinnoille.

Kuva 3. Pohditaan yhdessä. Kuva: Jose María Herranz de la Casa.

MOMU, Moving Towards Multiprofessional Work -projekti on ollut jännittävä ja kiinnostava prosessi kaikille mukanaolijoille. Se on haastanut ja uudistanut vahvasti entistä ymmärrystämme moniammatillisesta yhteistyöstä ja oppimisesta ja auttanut konkreettisesti kehittämään työkaluja ja koulutusta. Toivomme, että myös lukija tulee haastetuksi, venyy ja rohkaistuu tähän tapaan nähdä tämän vuosituhannen ammattilaisten koulutus taide- ja sosiaalialojen yhteistyössä. Jos näin on, hankkeen tavoite on saavutettu!

Kuva 4. Yhteistyön iloa. Kuva: Oscar Martinez.

Lähteet

ArtsEqual- hanke 2015–2021. Taideyliopisto. http://www.artsequal.fi/

Boehm, C. Lilja-Viherlampi, L.-M., Linnossuo, O., McLaughlin, H., Gomez, E., Mercado, E., Martinez, O, Kivelä, S., Männamaa, I. ja Gibson, J. 2016. Contexts and Approaches to Multiprofessional Working in Arts and Social Care. Journal of Finnish Universities of Applied Sciences (UAS Journal) https://uasjournal.fi/in-english/contexts-and-approaches-to-multiprofessional-working-in-arts-and-social-care/

Creative Health The Arts for Health and Wellbeing 2017. All-Party Parliamentary Group on Arts, Health and Wellbeing Inquiry Report. Great Britain. http://www.artshealthandwellbeing.org.uk/appg-inquiry/Publications/Creative_Health_Inquiry_Report_2017_-_Second_Edition.pdf

Gómez Ciriano, E.J., Herranz de la Casa, J.M., Kivelä, S., Gibson, J., McLaughlin, H., Lilja-Viherlampi, L.-M., Männamaa, I., Araste, L. (toim.)) 2018. Handbook for Moving Towards Multiprofessional Work. (Julkaistaan toukokuussa 2018)

Euroopan unionin virallinen lehti 2009. Euroopan unionin ja toimielinten antamat tiedotteet. Neuvoston päätelmät, annettu 12 päivänä toukokuuta 2009, eurooppalaisen koulutusyhteistyön strategisista puitteista (ET2020) 2009/C 119/02. https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/f349e9ff-9cb8-4f73-b2f6-0a13452d22b4/language-fi

Heinsius, J. & Lehikoinen, K. (toim.) 2013. Training Artists for Innovation. Competencies for New Contexts. Kokos taideyliopiston julkaisusarja.

Huhtinen-Hildén, L. 2014. Perspectives on professional use of arts and arts-based methods in elderly care. Arts & Health, 1–12.

Isotalo, M. 2017. Terveyttä kulttuurista – ideasta toiminnaksi. Taidetutka 1/2017. http://taidetutka.fi/2017/terveytta-kulttuurista/

Kairisto-Mertanen, L. 2017. Current Issues on Innovation Pedagogy. Innovation Pedagogy Roadmap in December 2017. Luentomateriaali Turun AMK:ssa 12.12.2017. Lainattu luvalla 13.12.2017.

Kasvio, A. 2013. Taidetyö murtuvan työn maailmassa. Teoksessa P. Houni & H. Ansio (toim.) Taiteilijan työ. Taiteilijan hyvinvointi taidetyön muutoksessa. Työterveyslaitoksen julkaisuja. 25–31.

Konst (Penttilä), T. 2016/2017. Innopeda - learning materials. https://www.tuas.fi/en/about-us/operations-and-organization/innovation-pedagogy/ Viitattu 20.1.2018
Lehikoinen, K. 2013. Qualification framework for artists in artistic interventions. In J. Heinsius & K. Lehikoinen. Publication Training Artists for Innovation. Competences for New Contexts. Kokos Publication Series 2, 2013. 48–63.

Leino, I. 2012. Moniammatillisen työryhmän ensiaskeleet MIMO-projektissa. Teoksessa J. Krappe, T. Parkkinen ja A. Tonteri (toim.) Moving In! Art-Based Approaches to Work with the Youth – MIMO project 2010–2013. 212–226. http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522162267.pdf

Lilja-Viherlampi, L.-M. 2017. Taidetyöskentely oppimisen ja kokemisen väylänä innovaatiopedagogiikassa. teoksessa M. Komulainen, T. Konst & M. Keinänen. Uudistuva korkeakoulu – esimerkkejä innovaatiopedagogiikan soveltamisesta opetuksessa ja korkeakoulun toiminnassa. Turun ammattikorkeakoulun raportteja: 235. 89–104. http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522166449.pdf

Lilja-Viherlampi, L.-M. 2007. Minunkin sisällä soi! Musiikin ja sen parissa toimimisen terapeuttisia merkityksiä ja mahdollisuuksia musiikkikasvatuksessa. Turun ammattikorkeakoulun tutkimuksia: 24. http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522166647.pdf

Manzos, I. 2017. Taidelähtöiset menetelmät nuorten ryhmissä ja hyvinvointivaikutusten arviointi. Opinnäytetyö (AMK). Turun AMK/ Sosiaalialan koulutusyksikkö 2017 /54. Art-based Approaches In Youth Group Activity And Evaluation Of Effects On Well-being. Bachelor´s Thesis (Abstract available in English) Turku University Of Applied Sciences, Social Services 2017 /54. http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2017110716656

Nurmi, K. ja Viljanen, R. 2016. Taidelähtöisten menetelmien käyttö moniammatillisessa yhteistyössä sosiaali- ja taidealoilla : selvitys työntekijöiden näkemyksistä koulutustarpeille nuorten kanssa tehtävässä työssä MOMU – Moving Towards Multiprofessional Work -hankkeelle.Bachelor´s Thesis (Abstract available in English) Turku University Of Applied Sciences, Social Services. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/114383/Nurmi_Kaisa%20ja%20Viljanen_Reea.pdf?sequence=1.

Penttilä, T. 2016. Developing educational organizations with innovation pedagogy. IJAEDU-International E-Journal of Advances in Education, Vol. 2, Issue 5, August 2016 http://sdu.dergipark.gov.tr/download/article-file/225687

Penttilä, T. & Kairisto-Mertanen, L. 2013. Developing Innovation Competences through Boundary Crossing in a Social learning Environment. In A. Lehto & T. Penttilä, T. (eds.) 2013. Pedagogical Views on Innovation Competences and Entrepreneurship. Innovation pedagogy and Other Approaches. Turku University of Applied Sciences. Reports 171. 34-43. http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522164407.pdf

Reijonen, M., Kaljonen, P., Mannila, M. & Heiskanen, E. 2014. Ammattikorkeakoulun opettajuus muutoksessa. Opettajien toimijuus, identiteetti ja käsitykset työstään. Metropolia Ammattikorkeakoulun julkaisusarja. AATOS-artikkelit: 17. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/128474/AATOS_17.pdf?sequence=1

Römpötti, H. 2016. Debate. Debaters actor Jussi Lehtonen and literary and art critic Aleksis Salusjärvi. In Issue/University of the Arts Helsinki. http://www.issuex.fi/en/sovelta-vaa-vai-vapaata-taidetta/

Suomen valtioneuvosto 2015. Toimintasuunnitelman kärkihankkeet. http://valtioneuvosto.fi/hallitusohjelman-toteutus/osaaminen

Suomen valtioneuvosto 2011. Terveyden edistämisen politiikkaohjelma 2004–2011. http://vnk.fi/documents/10616/622966/J0611_Politiikkaohjelmien+loppuraportti.pdf/ca70832a-a819-404e-a0d0-ce29255833b1?version=1.0

Taikusydän-hanke. 2016 2018. Turun ammattikorkeakoulu. https://taikusydan.turkuamk.fi/info/taikusydan/

Tanskanen, I. & Juppi, P. (toim.) 2017. Taiteen moniammatilliset kontekstit. Turun ammattikorkeakoulun puheenvuoroja: 94. http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522166470.pdf Sosiaali- ja terveysministeriö. THL – terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2015. Taiteesta ja kulttuurista hyvinvointia-ohjelman loppuraportti. https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-asiantuntijatyo/hankkeet-ja-ohjelmat/taiteesta-ja-kulttuurista-hyvinvointia

Tonteri, A. 2013. Developing Multiprofessional Working Skills in Art and Social Work. Presentation in CARPE Conference, Manchester, 4. – 6.11.2013. Julkaisematon konferenssipaperi, lainattu tekijän luvalla.

Tonteri, A., J. Krappe, I. Leino, T. Parkkinen, S. Pyörre and M. Susi 2013. MOVING ON! Encounters and Experiences in Arts – Working Multiprofessionally with the Youth: MIMO Project 2010–2013. Turku, Finland, Turku University of Applied Science. http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522164285.pdf

Turun ammattikorkeakoulu. Innovaatiopedagogiikka. https://www.turkuamk.fi/fi/turun-amk/tunne-meidat/innovaatiopedagogiikka/

OSA II – MONIAMMATILLISEN TYÖN VALMENNUSPAKETIT

Kuva 5. Opettajien valmennustilaisuus Cuencassa.

MOMU-valmennusmallin taustaa

Moniammatillisen yhteistyön avulla on mahdollista saada parempia tuloksia nuorten kohtaamien monitahoisten ongelmien ratkaisemisessa. Taide- ja sosiaalialojen välinen moniammatillinen yhteistyö ei kuitenkaan suju aina luonnostaan, ja tarvitaan valmennusta, jotta moniammatilliset toimintatavat toteutuisivat työelämässä. Moniammatillisessa valmennuksessa taide- ja sosiaalialan opettajat ja ammattilaiset voivat toimia yhdessä ja saada laadukasta oppimismateriaalia, jota he voivat hyödyntää myöhemmin opiskelijoiden parissa tai työelämässä. MOMU-valmennusmalli auttaa opettajia luomaan opiskelijoille motivoivia ja kannustavia oppimisympäristöjä.

Korkeakouluopintojen aikana voidaan purkaa taide- ja sosiaalialojen väliseen moniammatilliseen yhteistyöhön liittyviä ennakkoluuloja ja väärinkäsityksiä sekä perehtyä tehokkaisiin työskentelytapoihin ja menetelmiin. Valmennuksessa tapah-

tuvan moniammatillisen työn jäsentämisen avulla molempien alojen ammattilaisten on luontevampaa jatkaa moniammatillista työskentelyä myös valmistumisensa jälkeen. Ammattilaiset hyötyvät toistensa näkökantojen ja taustojen ymmärtämisestä. Taidealan ammattilaiset voivat oppia ymmärtämään paremmin esimerkiksi ryhmätoimintaan liittyviä ilmiöitä sosiaalisia tilanteita sekä osaamista. Sosiaalialan ammattilaisilla taas on usein hyvät kommunikaatiotaidot, tietämystä ja motivaatiota haastavien kohderyhmien kanssa työskentelyyn. He saattavat kuitenkin tarvita esimerkiksi uusia työmenetelmiä, jotta he pystyisivät tavoittamaan syrjäytymisvaarassa olevat nuoret sekä motivoimaan heitä. Yhdistämällä voimansa taide- ja sosiaalialojen ammattilaiset voivat löytää uusia tapoja nuorten kanssa työskentelyyn. Pitkän aikavälin tavoitteena taidepohjaisten menetelmien ja moniammatillisten toimintatapojen soveltamiselle sosiaali- ja nuorisotyössä on tukea nuorten identiteettiä ja itsetuntoa sekä estää nuorison vieraantuminen ja sosiaalinen syrjäytyminen Euroopassa.

MOMU-valmennusmalli toimii neljällä eri tasolla (ks. kuva 6: MOMU-koulutta-jat valmentavat korkeakouluopettajia ja lehtoreita, jotka luovat moniammatillisina työpareina uusia oppimisympäristöjä opiskelijoilleen. Nämä puolestaan järjestävät moniammatillisissa tiimeissä taidepohjaisia toimintoja syrjäytymisvaarassa oleville nuorille.

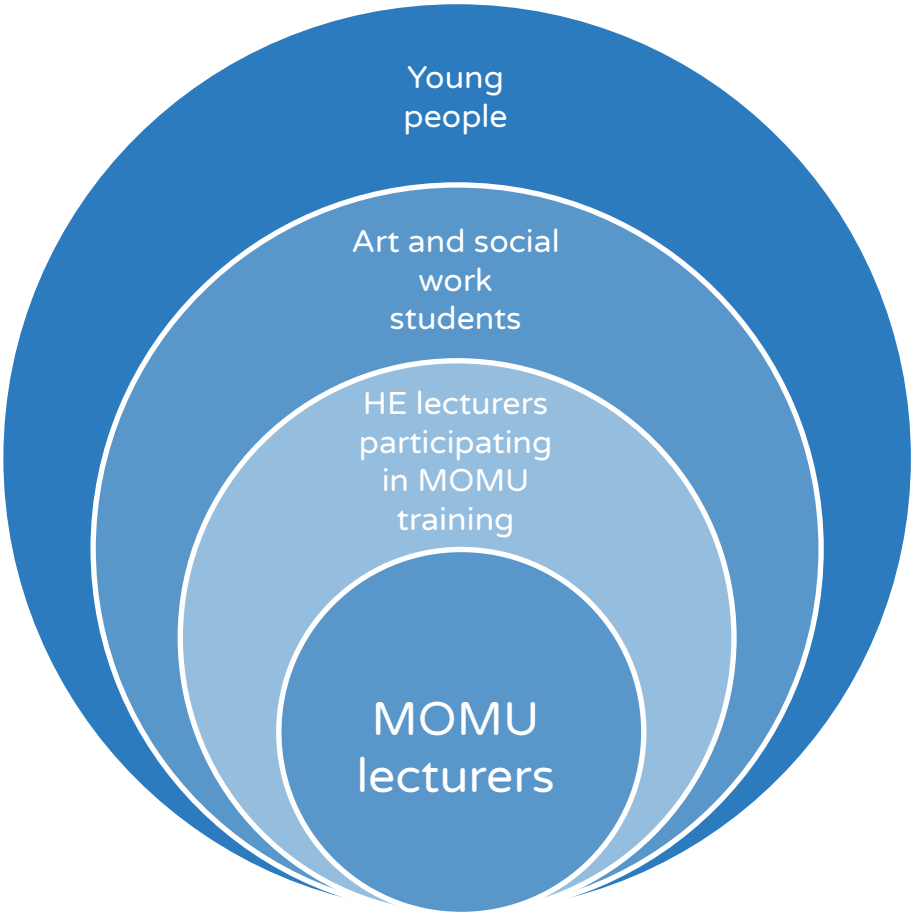

Kuva 6. MOMU-valmennuspaketin neljä tasoa: MOMU opettajat, MOMU-valmennukseen osallistuvat korkeakouluopettajat, taide- ja sosiaalialan opiskelijat sekä nuoret.

MOMU-valmennuspaketit on kehitetty korkeakouluopettajille, jotka haluavat sisällyttää taide- ja sosiaalialojen moniammatilliset käytännöt omaan opetussuunnitelmaansa. Valmennus voidaan toteuttaa yhteensä noin yhdeksässä tunnissa, esimerkiksi kolmena kolmen tunnin osiona. Mallin tarkoituksena on kehittää taide- ja

sosiaalialojen moniammatillisiin käytäntöihin liittyvää ammatillista erityisosaamista, kokemusta ja tietopohjaa. Valmennuspaketti tulisi lukea tämän käsikirjan ensimmäisen osan yhteydessä, jossa selostetaan paketin taustalla olevat keskeiset periaatteet.

Valmennus voidaan jakaa kolmeen eri oppimisvaiheeseen:

> **Vaihe 1** – Perusosaaminen: perustiedot ovat välttämättömiä taidekäytäntöjen soveltamisessa ja yhteisöjen kanssa työskentelyssä. Tämä voi sisältää moduuleja tai osioita, joissa keskitytään nimenomaisesti taide- tai sosiaalialan työhön. Tämä vaihe sisältää sellaista tietoa ja osaamista, joka ei välttämättä sisälly tähän käsikirjaan tai MOMU-viitekehykseen, joiden painopisteenä on nimenomaan moniammatillinen käytäntö. Moniammatillista työtä aloittaessa opettajien on hyvä tutustua molempien alojen perusosaamiseen.
>
> **Vaihe 2** – Ydinjoukko: ydinjoukko sisältää erilaisia työkaluja ja tukikehyksiä, jotka helpottavat jäsenneltyä työskentelyä moniammatillisessa ympäristössä.
>
> **Vaihe 3** – Kokemuksellinen oppiminen: oppijat osallistuvat työelämässä toteutettaviin hankkeisiin, joissa he voivat soveltaa oppimiaan tietoja ja taitoja ja omaksua ne osaksi työtä. Tässä vaiheessa tukea annetaan valmennuksen ja/tai mentoroinnin muodossa.

Opettajien moniammatillinen valmennuspaketti on jaettu kolmen oppimisvaiheen mukaisesti kolmeen eri valmennustilaisuuteen.

- Valmennustilaisuus 1. Johdatus moniammatilliseen työhön
- Valmennustilaisuus 2. MOMU-kompetensseista yhteistyöhön
- Valmennustilaisuus 3. Valmistautuminen moniammatilliseen työhön opiskelijoiden kanssa

Valmennustilaisuuksissa edistetään moniammatillisiin käytäntöihin liittyviä osaamista taide- ja sosiaalialojen työssä.
Kolme valmennustilaisuutta sisältävät käytännön oppimista sekä kokemuksellista oppimista. Tehtäviä voidaan kokeilla käytännössä ja niistä voidaan keskustella valmennustilaisuuksissa kouluttajien kanssa.

Valmennuspaketin toisessa tilaisuudessa osallistujat tutustuvat ACCeSS-malliin (ks. alla), joka auttaa hahmottamaan moniammatillisessa työssä läpikäytävää prosessia.

Malli auttaa osallistujia esimerkiksi

- ymmärtämään jäsennellyn lähestymistavan hyödyt
- perehtymään taidepohjaisten lähestymistapojen monimuotoisuuteen
- perehtymään yksittäisen tiimin jäsenen rooliin prosessissa
- perehtymään tavoitteiden asettelun monitahoisuuteen ja siihen, kuinka yhteisöjä autetaan määrittämään omat tavoitteensa
- määrittelemään rooleja ja ilmaisemaan niihin liittyvät rajoitukset sekä osaamiserot
- edistämään luottamusta ja sitoutumista kannustavaa yhteistyötä
- laatimaan toimintasuunnitelman.

Laatimiemme valmennuspakettien tavoitteina on

- edistää taide- ja sosiaalialojen moniammatillisiin käytäntöihin liittyvien kompetenssien ymmärtämistä MOMU-kompetenssimallin mukaisesti

- parantaa tietämystä näiden kompetenssien vaikutuksista moniammatillisen työn käytäntöihin
- auttaa nuoria ammattilaisia hankkimaan tietoja ja osaamista, joita he tarvitsevat moniammatillisen työn soveltamiseen ammatillisessa ympäristössä.

Suoritettuaan kaikki kolme valmennustilaisuutta osallistujat osaavat

- määritellä ja kuvailla moniammatillisessa työssä tarvittavia moniammatillisia kompetensseja
- tunnistaa hankkimansa moniammatillisen työn kannalta keskeiset taidot ja tiedot sekä antaa niistä esimerkkejä
- soveltaa näitä kompetensseja moniammatillisissa projekteissa
- arvioida moniammatillisten käytäntöjen soveltamisen vaikuttavuutta omissa projekteissaan
- kehittää strategioita, joilla moniammatilliset käytännöt voi sisällyttää omaan työhön.

Tässä käsikirjassa esitelty valmennuspaketti on kehitetty kaikista neljästä MOMU-hankkeeseen osallistuvasta maasta saatujen kokemusten avulla. Esimerkkejä kunkin maan toteutustavoista voit lukea tarkemmin englanninkielisestä laajemmasta MOMU handbookista ja sen liitteistä.

Opettajille suunnatun MOMU-valmennuspaketin toteutuksen jälkeen mallia voidaan käyttää soveltaen myös opiskelijoiden kanssa. Opiskelijoille tarkoitettu valmennuspaketti sisältää monia opettajien valmennuspakettiin kuuluvia harjoituksia opiskelijoille sovitettuina.

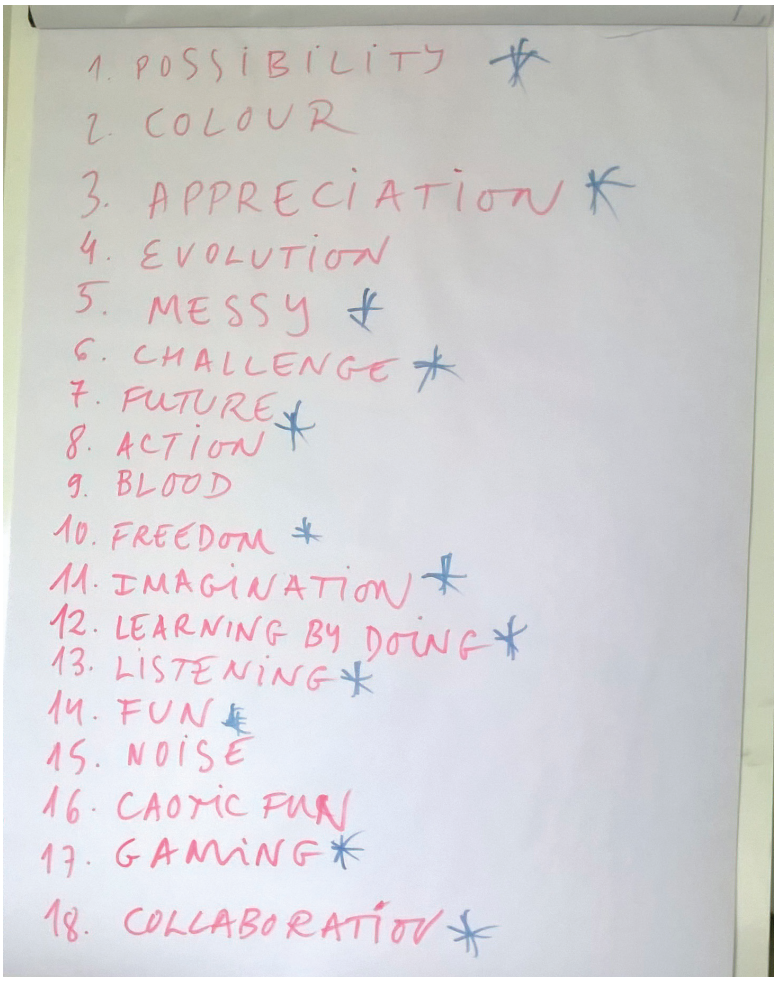

Kuva 7. Kuvaa yhdellä sanalla mitä taiteen ja sosiaalialan moniammatillinen työ tuo sinulle ensimmäisenä mieleen. Kuva: Suvi Kivelä.

Osio 1: Moniammatillisen työn MOMU-valmennuspaketti ammattilaisille

Tietoja valmennuspaketista

Opettajien valmennuspaketti on jaettu kolmeksi kolmen tunnin valmennustilaisuudeksi. Määriteltyjä oppimistavoitteita ja -tuloksia voidaan mukauttaa tilannekohtaisesti valmennuspakettia järjestäville sekä heidän kohderyhmälleen sopiviksi.

Suosittelemme, että valmennukseen osallistuu taide- ja sosiaalialojen ammattilaisia erilaisista taustoista (korkeakouluammattilaisia, ammatinharjoittajia, työelämäkumppaneita, opettajia). Tarkoituksena on oppia toisilta ja toisten kanssa, kuunnella muiden kokemuksia ja luoda ammattilaisten välisiä synergioita, jotka rikastavat nykyisiä ja tulevia projekteja sekä käytäntöjä.

Opettajien valmennuksen tavoitteet moniammatillisen nuorisotyön osalta

- Ymmärtää moniammatillisen työskentelyn lähtökohdat, periaatteet, hyödyt, osaamisalueet, tiedot ja kyvyt, erityisesti nuorisotyössä
- Saada kokemusta erilaisista työkaluista ja menetelmistä, jotka helpottavat moniammatillista työtä
- Tutustua taide- ja sosiaalialan ammattilaisten välisen moniammatillisen työn esimerkkeihin
- Perehtyä moniammatillisen työn MOMU-kompetensseihin ja arvioida niitä
- Tunnistaa mahdollisuudet moniammatillisen työn sisällön kehittämiseen omaa opetussuunnitelmaa ja/tai käytännön työtä varten
- Reflektoida omaa moniammatillista osaamista
- Määritellä nuorten elämänlaatua ja työllistymistä parantavia moniammatillisen työn mahdollisuuksia ja tarpeita.

Kuva 8. Ammatillinen kartta toiminnallisena harjoituksena MOMU valmentajien intensiiviviikolla Cuencassa. Kuva: Jose Maria Herranz de la Casa.

Valmennustilaisuus 1: Johdantoa moniammatilliseen työhön (3 tuntia)

1. Valmennuksen esittely

a. Valmennuspaketin tavoitteiden määrittely
b. Keskustelu/tehtävät, joissa tarkastellaan osallistujien lähtökohtia ja motiiveja moniammatilliseen työskentelyyn heidän oman taustansa ja kokemustensa pohjalta

2. Näkökulmien tarkastelu, jakaminen ja ymmärtäminen

Osallistujien ja käytettävissä olevan ajan mukaan valitaan yksi tai useampi alla olevista harjoituksista, joiden tarkoituksena on tarkastella, jakaa ja ymmärtää eri näkökulmia.

a. AMMATILLINEN KARTTA (valmennusmateriaali nro 1)
Tavoite: tunnistaa ja käsitellä omaa moniammatilliseen työhön liittyvää osaamista sekä perehtyä taide- ja sosiaalialojen välisen ammatillisen kehittymisen jatkumoon

b. Näkökulmiin tutustumisen taulukko (valmennusmateriaali nro 2)
Tavoite: parantaa tietämystä siitä, miksi muiden kokemukset kannattaa huomioida moniammatillisessa työssä

c. Menestyksen kaava: moniammatillinen tiimityöharjoitus (valmennusmateriaali nro 3)
Tavoite: keskustella tehokkaan moniammatillisen yhteistyön osatekijöistä ja ”kaavasta”

3. Moniammatillisen työn tapausesimerkit

a. Esittele aiempia tapausesimerkkejä tai kokemuksia moniammatillisesta työstä (joitakin esimerkkejä näistä on esitetty osiossa 4).

4. Käytännön työn reflektointi

a. Käsittele reflektoinnin merkitystä ammatillisten käytäntöjen kehittämisessä.
b. Esittele menetelmä, jolla voidaan kirjata opettajien reflektoinnit valmennuksestaan kolmen valmennustilaisuuden aikana (esimerkiksi päiväkirja, muistikirja tai ryhmäblogi), mukaan lukien muistiinpanot heidän omista moniammatillista työtä koskevista kokemuksistaan, vahvuuksistaan ja heikkouksistaan sekä siitä, kuinka moniammatillisen työn konseptit ja työkalut voivat vaikuttaa käytännön työhön.

Valmennustilaisuus 2: Taide- ja sosiaalialojen ammattilaisten välisen moniammatillisen työn työkalut ja projektisuunnittelu (3 tuntia)

Valitse osallistujien ja aikataulun mukaan yksi tai useampi alla olevista harjoituksista, Harjoitusten tarkoituksena on esitellä moniammatillisessa työssä ja projektisuunnittelussa hyödyllisiä työkaluja.

Aloitus: jaa eri alojen opettajat pareiksi valmennustilaisuuden parityöskentelyä varten.

1. **CAST-malli – dialoginen työkalu**
   a. CAST-malliin liittyvän harjoituksen alustus (valmennusmateriaali nro 4)
   Tavoite: alustaa ammattilaisten välinen dialogi, jotta he voivat tunnistaa omaa ja toistensa ammatillista osaamista ja kokemuksia ja löytää yhteisiä kosketuspintoja.

2. **ACCeSS-malli – moniammatillisen projektin suunnitteluprosessi**
   a. ACCeSS-mallin alustus (valmennusmateriaali nro 5)
   Tavoite: esitellä moniammatillisten projektien suunnittelutyökalu, joka auttaa ymmärtämään ja löytämään moniammatillisen hankkeen osatekijät ja suunnittelemaan hankkeen yhdessä.

3. **SYDÄN-malli**
   a. SYDÄN-mallin alustus (valmennusmateriaali nro 6)
   Tavoite: tunnistaa sekä omat että toisen ammatillinen erityisosaaminen ja tavat, joilla voidaan ohjata ja lähestyä eri kohderyhmiä tai yhteisöjä.

4. **Oman käytännön työn reflektointi**
   a. Keskustellaan valmennustilaisuuden 1 herättämistä ajatuksista pareittain.
   b. Jaetaan näkemyksiä, opittuja asioita ja huomioita koko ryhmässä.

Valmennustilaisuus 3: Kompetensseista moniammatilliseen työhön opiskelijoiden kanssa (3 tuntia)

1. **Johdantoa MOMU-kompetensseihin**
   a. Esittele ja käsittele MOMU-kompetenssit
   b. Määrittele valmennuksen aikana kehitetyt kolme kompetenssia.
   c. Määrittele kolme kompetenssia, joissa jatkuva ammatillinen kehittyminen edellyttää lisäpanostuksia, ja selvitä, kuinka tällä alueella on mahdollista kehittyä. Kirjaa reflektointi sovitulla tavalla.

2. **Moniammatillisen työn sisällyttäminen omaan opetussuunnitelmaan ja/tai käytännön työhön nuorten parissa**
   a. Luodaan 2–3 henkilön ryhmissä lyhyt esitys tavoista, joilla kompetenssit voidaan sisällyttää johonkin opetussuunnitelmaan ja/tai nuorisotyön työelämäprojektiin. Jaetaan luovat käytännöt koko ryhmälle.
   b. Määritellään ja kirjataan reflektointipäiväkirjaan kaksi muutosta, joiden avulla moniammatillinen työ (moniammatillista työtä tukevat perustelut ja työkalut) voidaan sisällyttää omaan opetussuunnitelmaan ja/tai käytännön työhön tai nykyiseen projektityöhön.
   c. Esitellään opetussuunnitelman tuottamista koskevia esimerkkejä (osa 4) ja/tai moniammatillista työtä koskevia tapausesimerkkejä (osio 1) muissa ympäristöissä (Suomessa, Espanjassa, Virossa ja Isossa-Britanniassa).

3. **Oman käytännön työn reflektointi**
   a. Keskustellaan valmennustilaisuuden 1 herättämistä ajatuksista pareittain.
   b. Jaetaan näkemyksiä, opittuja asioita ja huomioita koko ryhmässä.
   c. Arvioidaan valmennusta (ks. osan 3 materiaali).

Osio 2: Moniammatillisen työn MOMU-valmennus opiskelijoille

Johdanto

Opiskelijoille suunnattu moniammatillisen työn MOMU-valmennus tarjoaa mallin, joka on suunniteltu käytettäväksi joustavasti mukautettuna erilaisiin tilanteisiin ja erilaisille kohderyhmille sopivaksi.

Ensimmäinen vaihe sisältää kaksi itsenäistä valmennustilaisuutta, joissa esitellään perusteita ja sanastoa sekä työkaluja ja tekniikoita, jotka tukevat taide- ja sosiaalialojen ammattilaisten välistä moniammatillista työtä. Valmennuksen ensimmäisen vaiheen jälkeen (tilaisuudet 1–2) kuvaillaan tapoja, joilla valmennus voidaan laajentaa moniammatilliseksi projektiksi. Tässä vaiheessa opiskelijat suunnittelevat ja toteuttavat käytännön harjoittelun työelämäkumppanien kanssa. Mallin avulla opiskelijat voivat kehittää valmennustilaisuuksissa 1 ja 2 hankkimaansa tietämystä projektipohjaisen kokemuksellisen oppimisen keinoin.

Jotta valmennus edistäisi oppimista, suosittelemme, että kumpaankin vaiheeseen osallistuisi opiskelijoita ja opettajia sekä sosiaali- että taidealojen koulutusohjelmista. Suosituksena on myös, että valmennustilaisuuksiin osallistuisi molemmilla aloilla toimivia ammattilaisia mahdollisuuksien mukaan. Näin voidaan parantaa oppimisen laatua ja muiden ammattien tuntemusta sekä mahdollisesti tukea yhteisten projektien syntymistä tulevaisuudessa.

Opettajat määrittelevät valmennuksen tavoitteet ja tulokset ja mahdolliset toteutustavat, osallistujien tarpeiden sekä projektipohjaisten oppimistilaisuuksien mukaisesti. Laajimmassa mielessä opiskelijoille suunnatun moniammatillisen työn MOMU-valmennuksen tavoitteena on kehittää

- moniammatillisen työskentelyn perusteiden, motiivien, osaamisalueiden, tietämyksen ja kykyjen ymmärrystä, jotta opiskelijat osaavat työskennellä moniammatillisesti, erityisesti nuorten parissa
- moniammatillisen työn sanastoa, jonka avulla voidaan edetä osaamisesta kompetensseihin
- kokemusta erilaisista työkaluista ja menetelmistä, jotka helpottavat moniammatillista työtä
- taide- ja sosiaalialan ammattilaisten välisen moniammatillisen työn tapausesimerkkien tarkastelua
- moniammatillisen työn MOMU-kompetenssien esittelyä
- moniammatillisen työn itsereflektointia
- nuorten elämänlaatua ja työllistymistä parantavan moniammatillisen yhteistyön tarpeiden ja mahdollisuuksien tunnistamista.

Osallistujien osallisuutta voidaan edistää ja oppimistuloksia arvioida käyttämällä muun muassa erityyppisiä verkkoratkaisuja. Esimerkiksi verkossa toimivat sovellukset ovat hyviä välineitä, osallistamiseen. Tarjolla on paljon erilaisia sovelluksia (esimerkiksi Kahoot ja Mentimeter), joiden avulla voidaan tehdä mielipidekyselyitä, esittää kysymyksiä ja luoda sanapilviä, joiden avulla voi käynnistää kaksisuuntaisen, reaaliaikaisen, mutta anonyymin keskustelun ryhmän jäsenten kanssa verkossa.

Kuva 9. Mentimeter-sovelluksessa luotu sanapilvi.

Opiskelijoille suunnatun moniammatillisen työn MOMU-valmennustilaisuudet

Valmennustilaisuus 1: Johdanto moniammatilliseen työhön opiskelijoille (3 tuntia)

1. **Valmennuksen esittely**
   a. Valmennuksen tavoitteiden määrittely
   b. Valmennusmateriaali nro 7. Otsikko: *2000-luvun vaatimukset: moniammatillisen työn kompetenssit (taidealan ammattilaisille)*. Valmennusmateriaali nro 8. Otsikko: *2000-luvun vaatimukset: moniammatillisen työn kompetenssit (sosiaalityöntekijöille)*.
   c. Keskustelu/tehtävät – tarkastellaan osallistujien perusteluja ja motiiveja moniammatilliseen työskentelyyn heidän oman taustansa mukaisesti.

2. **Näkökulmien tarkastelu, jakaminen ja ymmärtäminen**
   Huomautus: opettajat valitsevat alla olevista tehtävistä tilanteen mukaan.
   a. **AMMATILLINEN KARTTA** (valmennusmateriaali nro 3)
   Tavoite: tunnistaa ja reflektoida moniammatillisessa työssä tarvittavaa itsevarmuutta sekä tähdätä ammatillisen kehittymisen jatkumoon tunnistamalla taide- ja sosiaalialojen edustajien kokemukset
   b. **Näkökulmiin tutustuminen** (valmennusmateriaali nro 2)
   Tavoite: parantaa tietämystä siitä, miksi muiden kokemukset kannattaa huomioida moniammatillisessa työssä
   c. **Menestyksen kaava: moniammatillinen tiimityöharjoitus** (valmennusmateriaali nro 3)
   Tavoite: keskustella tehokkaan moniammatillisen yhteistyön osatekijöistä ja ”kaavasta”

3. **Moniammatillisen työn tapausesimerkit**
   a. Esitellään aiempia esimerkkejä tai kokemuksia moniammatillisesta työstä (joitakin esimerkkejä löytyy mm. englannin kielisen laajemmat MOMU-käsikirjan osiosta 4).

4. **Oppimisen reflektointi**
   Kerätään opiskelijoilta palautetta päivän aikana käsitellyistä asioista.
   a. Tämä voidaan toteuttaa esimerkiksi ilmaisilla interaktiivisilla työkaluilla, kuten https://www.mentimeter.com/how-to (lisätietoja Mentimeterin ominaisuuksista löytyy osoitteessa https://www.mentimeter.com/features). Opettajat laativat kysymykset etukäteen, ja opiskelijat voivat vastata niihin tilaisuuden lopuksi. Näin voidaan luoda sanapilviä, kyselyitä ja tietovisoja, jotka visualisoivat välittömästi osallistujien vastaukset esitettyihin kysymyksiin.

Valmennustilaisuus 2: Kompetensseista moniammatilliseen työhön (3 tuntia)

Valitse osallistujien ja aikataulun mukaan yksi tai useampi alla olevista harjoituksista, joiden tarkoituksena on esitellä moniammatillisen työn tarkastelussa ja projektisuunnittelussa hyödyllisiä työkaluja.

1. **Johdatus MOMU-kompetensseihin**
   a. Esittele ja käsittele MOMU-kompetenssit.
   b. Määrittele kolme kompetenssia, jotka tunnet tällä hetkellä hallitsevasi.
   c. Määrittele kolme kompetenssia, joita on tarpeen kehittää.
   d. Kirjaa nämä sovitussa muodossa.

2. **CAST-malli – dialoginen työkalu**

Jaetaan eri alojen opiskelijat pareiksi valmennustilaisuuden parityöskentelyä varten.
   a. CAST-malliin liittyvän harjoituksen alustus (valmennusmateriaali nro 4)
   Tavoite: alustaa ammattilaisten välinen dialogi, jotta he voivat tunnistaa toistensa ammatillisen osaamisen ja kokemukset.

3. **ACCeSS-malli – moniammatillisen projektin suunnitteluprosessi**
   a. ACCeSS-mallin alustus (valmennusmateriaali nro 5)
   Tavoite: esitellä moniammatillisten projektien suunnittelutyökalu, joka auttaa ymmärtämään moniammatillisen hankkeen yhdessä tarkastelun osatekijät.

4. **SYDÄN-malli**
   a. SYDÄN-mallin alustus (valmennusmateriaali nro 6)
   Tavoite: tunnistaa sekä omat että toisen ammatillinen erityisosaaminen ja tavat, joilla voidaan ohjata ja lähestyä eri kohderyhmiä tai yhteisöjä.

5. **Oppimisen reflektointi**
   a. Esitä ryhmälle seuraava kysymys: *Mitä moniammatillinen työ teille merkitsee?* Pyydä ryhmää piirtämään kuva tai kirjoittamaan laulu tai runo ajatuksistaan. Kuvaesimerkissä piirrä kuva kalvolle ja heijasta se taululle tai luo sanapilvi.

Mahdolliset tulevat kehittämisalueet

Tämä osio sisältää tietoa siitä, kuinka opiskelijoiden valmennus voidaan laajentaa koulutusalojen välisiksi projekteiksi, joissa mukana on myös työelämäkumppaneita. Tämän mallin jatkaa moniammatillisia opiskelijaprojekteja on kehittänyt Turun ammattikorkeakoulu, ja sitä on kuvattu alla esitellyissä kolmessa valmennustilaisuudessa.

Jotta koulutusalojen väliset opiskelijaprojektit saadaan käynnistettyä, opiskelijat kannattaa jakaa pienemmiksi tiimeiksi toisen tilaisuuden lopuksi. Kolmannessa valmennustilaisuudessa tiimit tapaavat työelämäkumppaneita ja aloittavat projektin suunnittelun yhdessä ottamalla myös nuoret mukaan. Seuraavissa tilaisuuksissa taide- ja sosiaalialojen opiskelijat kokeilevat moniammatillista työtä pienissä moniammatillisissa opiskelijatiimeissä, jotka suunnittelevat ja järjestävät taidepohjaisia ryhmätoimintoja nuorille.

Valmennustilaisuus 3: työelämäkumppanien tapaaminen ja keskusteleminen mahdollisista opiskelijaprojekteista

a. Selvitetään kohderyhmien tarpeita yhdessä työelämän edustajien kanssa.
b. Tavataan nuoria ja keskustellaan heidän toimintaansa koskevista toiveistaan.
c. Muotoillaan yhdessä tavoitteet aihealueet ja välineet. Määritetään aikataulu toiminnalle.

Valmennustilaisuus 4: toimintojen suunnittelu ja toteutus pienissä opiskelijatiimeissä

a. Tapaamisen jälkeen opiskelijat alkavat suunnitella toimintoja, määrittää tavoitteita ja jakaa roolejaan tiimeissä.
b. Opiskelijat toteuttavat projektinsa. Suositellaan pitempää työskentelyprosessia, esimerkiksi kolmen työpajan sarjaa nuorten kanssa.
c. Kirjoitetaan projektista raportti ja suunnitellaan esitys viimeistä kokoontumista varten.

Valmennustilaisuus 5: Kokemusten jakaminen ja prosessin arviointi
Viimeisessä valmennustilaisuudessa keskitytään jakamaan kokemuksia, esittelemään tuloksia ja arvioimaan moniammatillista työprosessia muiden opiskelijatiimien kanssa. Opettajilta ja työelämäkumppaneilta saatava palaute on olennaisen tärkeää.

Osio 3: Valmennusmateriaali

Tässä osiossa on joitakin keskeisiä valmennusmateriaaleja, jotka on kehitetty valmennustilaisuuksissa opettajien, ammattilaisten ja opiskelijoiden kanssa. Kaikkia materiaaleja ei tarvitse välttämättä ottaa käyttöön, vaan ne voi valita tilanteen mukaan. Valppaudesta, aktiivisesta kuuntelusta ja empatiasta on paljon hyötyä selvitettäessä mitä työkaluja kannattaa kulloinkin käyttää.

1. Ammatillinen kartta
2. Näkökulmiin tutustumisen taulukko
3. Menestyksen kaava
4. CAST-malli
5. ACCeSS-malli
6. SYDÄN-malli
7. Johdatus moniammatilliseen työhön ja MOMU-kompetensseihin

momu
moving towards multiprofessional work

TAVOITE

Oman osaamisen tunnistustyökalu, jolla voidaan tarkastella osallistujien valmiuksia moniammatilliseen työhön sekä keskustella siitä, kuinka he asemoivat itsensä ammatillisesti suhteessa muihin ammattilaisiin.

TULOS

Oppijat osaavat tunnistaa valmiutensa moniammatilliseen työhön ja asemoitua ammatillisesti suhteessa muihin taide- ja sosiaalialojen ammattilaisiin.

TEHTÄVÄT

Harjoitus 1.

Kuvitellaan tilan/huoneen poikki kulkeva viiva tai jatkumo. Toisessa päässä ovat ne, jotka suhtautuvat moniammatilliseen työhön epävarmasti, toisessa taas ne, jotka katsovat olevansa täysin valmiita siihen.

Tehtävä: Osallistujat siirtyvät viivalla tiettyyn pisteeseen sen mukaan, kuinka valmiita he mielestään ovat moniammatilliseen työhön.

Keskustelu: Miksi valitsit kyseisen pisteen? Mitkä moniammatillisesta työstä saamasi kokemukset kertovat, että olet valmis tällaiseen työhön? Miksi suhtaudut moniammatilliseen työhön epävarmasti?

Harjoitus 2.

Kuvitellaan toinen tilan poikki kulkeva viiva tai jatkumo. Toisessa päässä on taidealan, toisessa sosiaalialan käytännön työ.

Tehtävä: Osallistujat siirtyvät viivalla tiettyyn pisteeseen nykyisen työnsä perusteella. Jos työ sisältää yhtä paljon taidealan työtä ja sosiaalityötä, osallistujat asettuvat viivan keskikohtaan. Jos nykyinen työ ei sisällä lainkaan taidealan työtä tai sosiaalityötä, he asettuvat jompaankumpaan päähän.

Keskustelu: Oletko tyytyväinen paikkaasi jatkumossa vai haluaisitko olla toisessa kohdassa? Jos haluaisit, miksi? Jos et, miksi?

momu
moving towards multiprofessional work

TAVOITE

Auttaa yhteistyön avulla ymmärtämään, miksi moniammatillisessa työssä on tärkeää tuntea muiden kokemukset ja omat rajoitukset.

TULOS

Osallistujat osaavat kertoa muille, missä keskeinen Linkki muihin verkko-ominaisuuksiin: portfolio/sivusto/blogi

TUNNISTAMINEN

1. Etsi esimerkkejä tilanteista, joihin ammattilainen voi joutua taidealalla ja sosiaalityössä; mieluiten kaksi esimerkkiä sosiaalityöstä ja kaksi taidealalta.

2. Tunnista moniammatillisen työn kompetenssien luettelosta ne, jotka esiintyvät ensisijaisesti sosiaalialalla, ja ne, jotka ovat tärkeämpiä taidealalla.

MUOTOILU

1. Valitse yksi omaan alaasi liittyvä tilanne ja hahmottele, kuinka siinä voisi toimia ja millaista kompetenssia/osaamista siinä voi käyttää.

2. Valitse yksi oman alasi ulkopuolinen tapausesimerkki ja hahmottele, kuinka siinä voisi toimia ja mitä kompetensseja kannattaisi hyödyntää muiden ammattilaisten kanssa työskenneltäessä.

ESITYS

Pohdi kumpaakin tilannetta ja määrittele, miten voisit tai miten sinun pitäisi parantaa toisen suuntautumisalan tuntemustasi ja kuinka tilanteet voisivat kehittää moniammatilliseen työhön liittyviä kompetenssejasi.

momu
moving towards multiprofessional work

TAVOITE

Tarkastella tehokkaan moniammatillisen yhteistyön kaavaa muiden ammattien edustajien kanssa.

TULOS

Tarkempi perehtyminen seuraaviin seikkoihin:

- yhteistyö edellyttää yhteistä kieltä
- konseptien ymmärrys vaihtelee ryhmittäin
- yhteiset tavoitteet edellyttävät yhteisymmärrystä.

HARJOITUSTEN VALMISTELU

Osallistujia	2–10. Jos osallistujia on enemmän, harjoitus on toteutettava rinnakkaisissa valmennustilaisuuksissa. Suositellaan nuorille.
Arvioitu aika	50 minuuttia (5 minuuttia esittelyyn, 20 harjoitukseen, 20 keskusteluun ja 5 jälkipuintiin).
Materiaalit	Käsitekortit, valmiiksi täytetyt A2-arkit, post it -liimalaput tai vastaava

Vetäjän ohjeet

1. Jaa osallistujat tiimeihin, mieluimmin enintään viisi osallistujaa kuhunkin.
2. Esittele tehtävät tiimeille (katso osallistujien ohjeita).
3. Anna kullekin tiimille A2-arkki, johon on täytetty valmiiksi matemaattiset merkit (+, x, -).
4. Kerro, että kukin tiimi saa kortteja, joissa on samanlaisia käsitteitä. Näytä heille esimerkki kortista, esim. Uteliaisuus. Anna jokaiselle tiimille Uteliaisuus-kortti, mutta ei muita. Pyydä yhtä tiimiä lukemaan Uteliaisuus-kortin kuvaus ääneen ja yritä saada osallistujat jokseenkin yksimielisiksi kyseisestä määritelmästä.
5. Muistuta tiimejä, että voittaja on se, joka pystyy vakuuttamaan muut oman ratkaisunsa/kaavansa tehokkuudesta.
6. Anna aluksi kullekin tiimille omat käsitekortit ja ota jo käsitelty kortti pois heiltä. Varmista, että tiimit saavat eri määritelmiä sisältävät kortit.
7. Aloita tehtävä ja anna 7–8 minuuttia aikaa, ennen kuin pyydät tiimejä tuomaan oman kaavansa taululle.
8. Pyydä tiimejä kuuntelemaan muiden tiimien ratkaisuja ja etsimään yhteinen ratkaisu. Varaa 5–10 minuuttia aikaa keskusteluun. Pyydä ryhmää esittelemään yhteinen ratkaisu taululla.
9. Lopeta keskustelu, pyydä osallistujia palaamaan paikoilleen ja aloita jälkipuinti.

JÄLKIPUINTI JA JATKOKYSYMYKSET

Jälkipuinti

Jälkipuinnin aikana tulisi keskittyä ainakin seuraaviin seikkoihin:

a. ratkaisut riippuvat käsitteiden ymmärtämisestä
b. ”muut” ryhmät määritelevät käsitteet usein toisin
c. termien virhetulkinnat haittaavat kommunikointia ja siten myös yhteistyötä.

Esimerkkikysymyksiä pelin jälkipuintiin

Voit käyttää mm. seuraavia kysymyksiä:

- Jos harjoituksen aikana määritelmissä ilmeni näin suuria eroja, voiko vastaavia väärinymmärryksiä tapahtua tosielämän moniammatillisessa yhteistyössä?
- Jos näin on, miten tilannetta voisi yrittää parantaa?
- Mitä kaavojen väliset erot meille kertovat?
- Mitä tosielämän prosesseja ja ilmiöitä se tuo teille mieleen?
- Mitä pelissä käytetyt määritelmät edustavat?
- Kuinka vastaavat väärinkäsitykset voitaisiin välttää jokapäiväisessä elämässä?
- Miksi on tärkeää päästä yhteisymmärrykseen muiden osapuolten kanssa?
- Miksi se on niin vaikeaa?
- Kuinka voimme parantaa tilannetta tosielämässä?

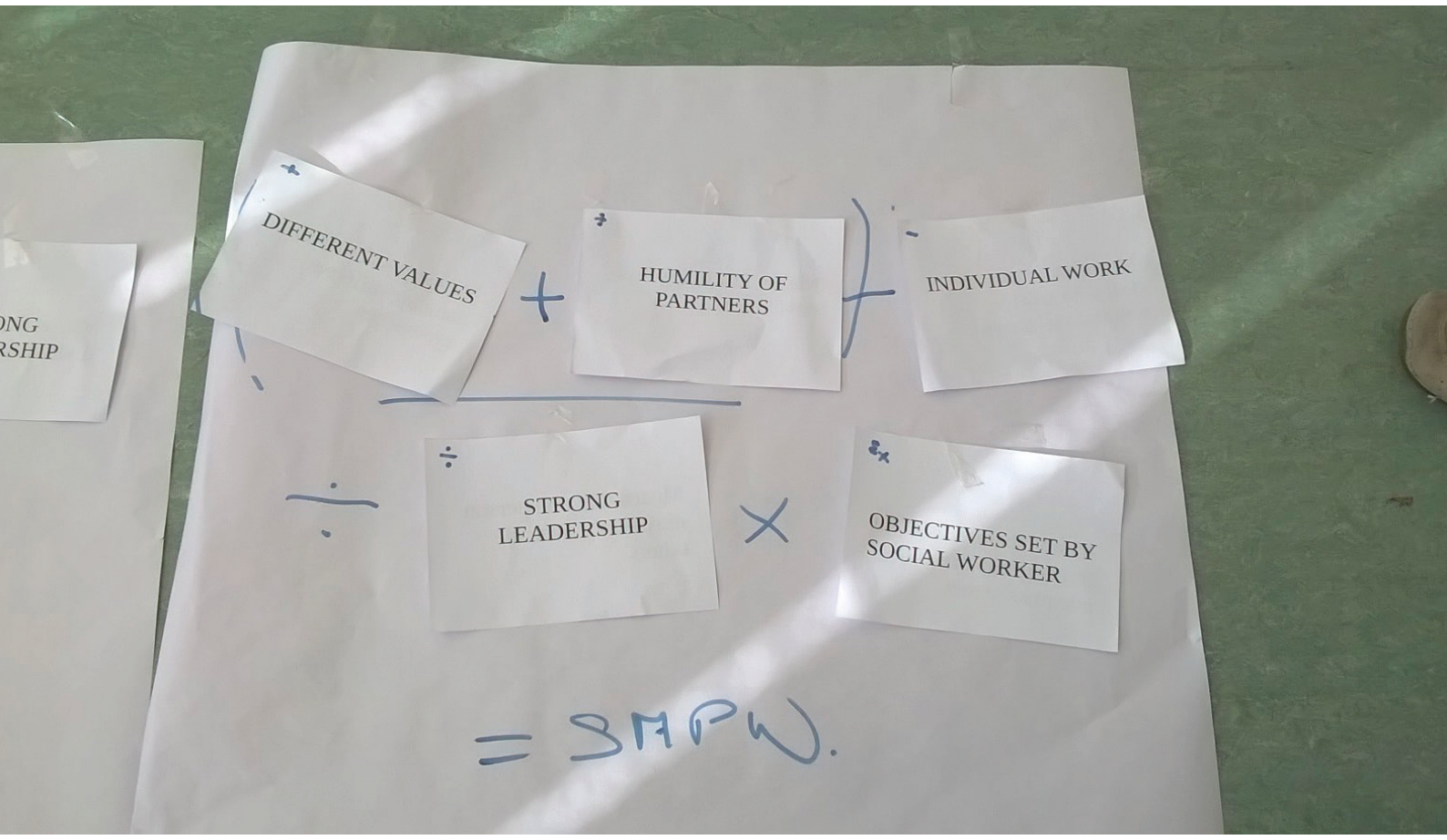

Kuva 10. Menestyksen kaava harjoitus nostaa esiin keskustelun tärkeyden ammattilaisten kesken. Samalla termillä voi olla useita eri merkityksiä.

momu
moving towards multiprofessional work

Menestyksen kaava: osallistujien ohjeet

Saatte viisi käsitekorttia, joissa kuvaillaan moniammatillisen yhteistyön eri ulottuvuuksia. Kunkin kortin kääntöpuolella on selostettu käsitteen merkitys. Tehtävänänne on luoda korteista kaava käyttämällä A2-arkissa olevia merkkejä +, - ja x (plus-, miinus- ja kertomerkki). Kaava kuvastaa parasta käsitystänne siitä, kuinka tehokas moniammatillinen yhteistyö (***E**fficient **I**nterprofessional **C**ooperation*, ***EIC***) voidaan saavuttaa. Kaava voi olla esimerkiksi seuraava:

- EIC = Henkilökohtainen työ + (vahva johtaminen x eri arvot) - henkilöiden väliset konfliktit, tai
- EIC = Henkilöiden väliset konfliktit + (eri arvot x sosiaalityöntekijän määrittämät tavoitteet) - uteliaisuus

Kaavassa täytyy käyttää neljää eri käsitekorttia, jotka on aseteltava valmiiksi lisättyjen matemaattisten merkkien väliin. Plusmerkki (+) tarkoittaa, että käsite on tärkeä. Kertomerkki (x) tarkoittaa, että käsitteellä on lisäarvoa. Miinusmerkki (-) tarkoittaa, että käsite määritellään haitalliseksi positiiviselle moniammatilliselle yhteistyölle. Keskustelkaa eri vaihtoehdoista. Kun varattu aika on päättynyt, esitelkää ratkaisunne A2-arkilla ja kiinnittäkää käsitekortit taululle **kuvapuoli ylöspäin**.

Lopuksi teidän täytyy saada muut tiimit vakuuttuneiksi oman kaavanne vahvuuksista. Saatte 3–4 minuuttia aikaa argumenttien valmisteluun. Jos teillä on hyvä syy käyttää muita matemaattisia merkkejä (jakomerkkiä, potenssia, integraalia), se on sallittua, mutta valmistautukaa selostamaan ratkaisunne yksityiskohtaisesti. Saatte 7–8 minuuttia aikaa ratkaisun etsimiseen. Pelin ”voittaja” on tiimi, joka pystyy vakuuttamaan muut tiimit siitä, että sen ratkaisu on tehokkain.

momu
moving towards multiprofessional work

Käsitekorttien valmistelu

Kortteja laatiessasi voit muuttaa käsitteitä tai niiden kuvauksia osallistujien mukaan, mutta varmista, että määritelmät ovat realistisia ja hyväksyttävissä. Valittuasi käsitteet tee kuusi käsitekorttia kullekin tiimille.

Tulosta kaksi korttisarjaa, kukin kortti A5-kokoiselle arkille, käsite toiselle puolelle ja kuvaus toiselle. Varmista, että kummassakin sarjassa on samat käsitteet, mutta eri määritelmät yhtä (esimerkin UTELIAISUUS-korttia) lukuun ottamatta. Korteissa voi olla esimerkiksi seuraava teksti:

HENKILÖKOHTAINEN TYÖ	Tarkoittaa vähemmän luovia ratkaisuja
	Tarkoittaa enemmän aikaa pelkästään ammatillisten ongelmien käsittelyyn
KUMPPANIEN KUNNIOITUS	Tarkoittaa valmiutta kuunnella muita
	Tarkoittaa pelkoa uusien ajatusten esittämiseen
ERI ARVOT	Tarkoittaa vaikeuksia yhteisen jalansijan löytämisessä
	Tarkoittaa mahdollisuuksia vertailla erilaisia näkökantoja
VAHVA JOHTAMINEN	Tarkoittaa, että projekti on hallinnassa
	Tarkoittaa, että yksi henkilö voi helposti päsmäröidä muita
SOSIAALITYÖNTEKIJÄN MÄÄRITTELEMÄT TAVOITTEET	Tarkoittaa, että kohderyhmän tarpeisiin vastataan riittävästi
	Tarkoittaa, ettei taiteilija tunne olevansa vastuussa
HENKILÖIDEN VÄLISET KONFLIKTIT	Tarkoittaa, että ryhmä on luovassa vaiheessa
	Tarkoittaa ammatillisen asenteen puutetta
UTELIAISUUS	Tarkoittaa tiedonhalua ja tutkimista. Johtaa oppimiseen ja haluun hankkia tietoja sekä taitoja.
	Tarkoittaa tiedonhalua ja tutkimista. Johtaa oppimiseen ja haluun hankkia tietoja sekä taitoja.

momu
moving towards multiprofessional work

TAVOITE

Tutustua toisen ammattilaisen ammatillisiin kokemuksiin, joista voi olla apua yhteistyössä ja/tai yhteisen projektin valmistelussa tai suunnittelussa.

TULOS

Yhteisten ja erilaisten kokemusten vertaileminen neljällä alueella:

- yhteisöt
- näkemykset
- sidosryhmät
- teemat.

HARJOITUS

I. Jaa ensin osallistujat pareiksi ja anna sitten kullekin parille kopio CAST-mallin taulukosta (esimerkki seuraavalla sivulla).

II. Pyydä pareja nimeämään ensimmäinen ”haastattelija”. Haastattelija esittää sitten kumppanilleen kysymyksiä CAST-mallin neljästä painopistealueesta. On suositeltavaa, että haastattelija kirjaa vastaukset CAST-taulukon yhteen sarakkeeseen. Kun vastaukset on kirjattu, epäselville termeille on helpompi pyytää selvennystä.

Kysymysehdotuksia:

1. Millaisten yhteisöjen kanssa olet työskennellyt aiemmin? Niiden ei tarvitse olla pelkästään yhteisöjä tai ihmisryhmiä, vaan ne voivat olla myös yksittäisiä asiakkaita tai osallistujia.
2. Millaisia taiteen lähestymistapoja olet soveltanut työssäsi, ja miten paljon sinulla on siitä kokemusta? Taidelähtöiset menetelmät voivat liittyä projektinhallintaan, yhteisön osallistamiseen, konsultointiin tai taiteisiin (sosiaalityöntekijä voi olla taitava tanssin harrastaja).
3. Millaisten sidosryhmien kanssa työskentelystä sinulla on kokemusta? Sidosryhmät voivat olla esimerkiksi rahoittajia, kansalaisjärjestöjä, oppilaitoksia tai hyväntekeväisyysjärjestöjä.
4. Millaisia teemoja olet työssäsi tarkastellut tai käyttänyt työskentelyn pohjana? Nämä voivat olla esimerkiksi ongelmia, aloitteita tai aihealueita.

Kun ”haastattelija” on esittänyt kaikki kysymyksensä ja kirjannut tiedot yhteen sarakkeen nuolista, vaihtakaa rooleja niin, että parista toinen siirtyy haastattelijaksi ja kirjaa tiedot vastakkaisen sarakkeen nuoleen.

momu
moving towards multiprofessional work

CAST: Kompetenssien tarkastelua

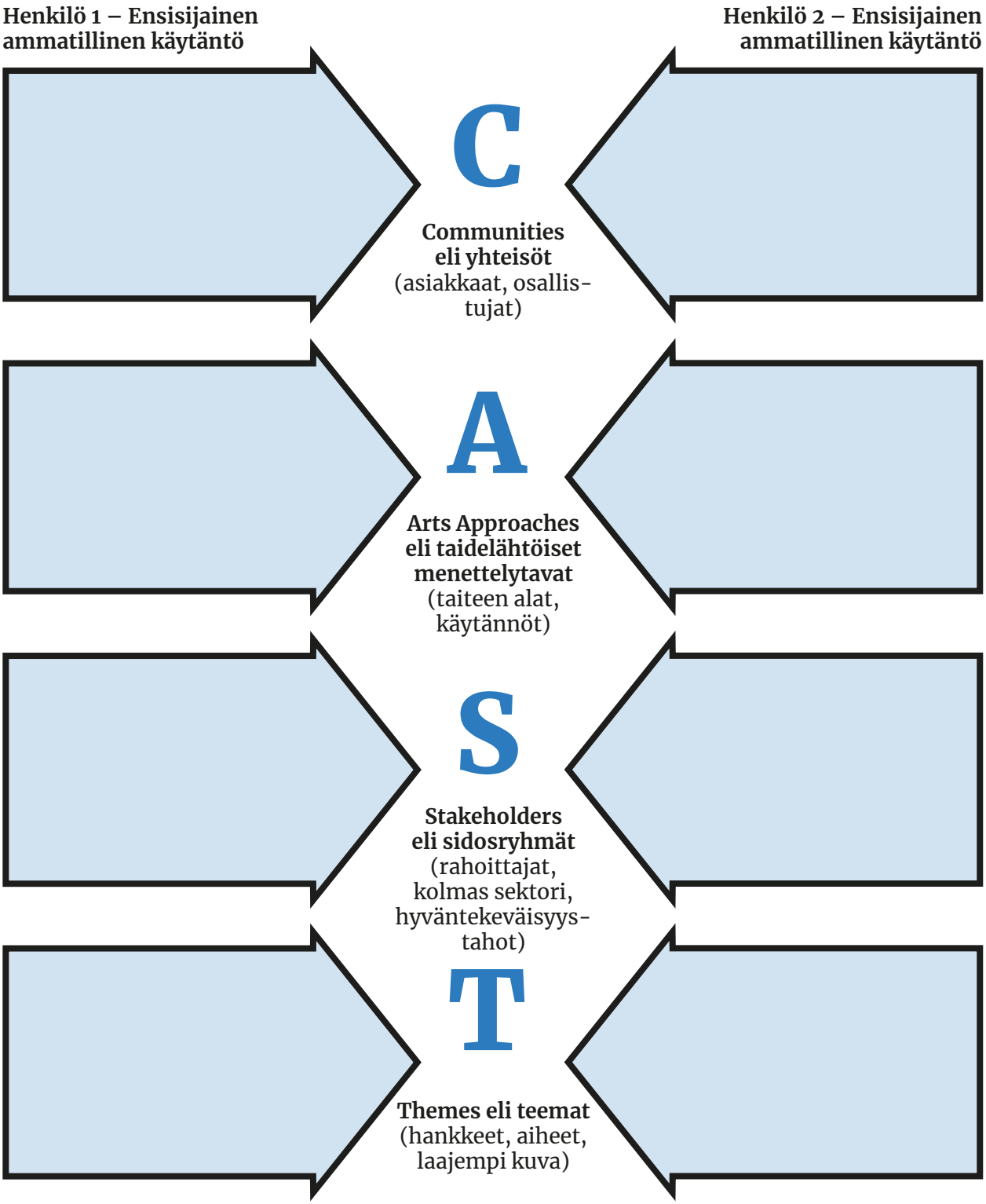

Kuva 11. CAST-mallin taulukko.

momu
moving towards multiprofessional work

CAST: Kompetenssin tarkastelua

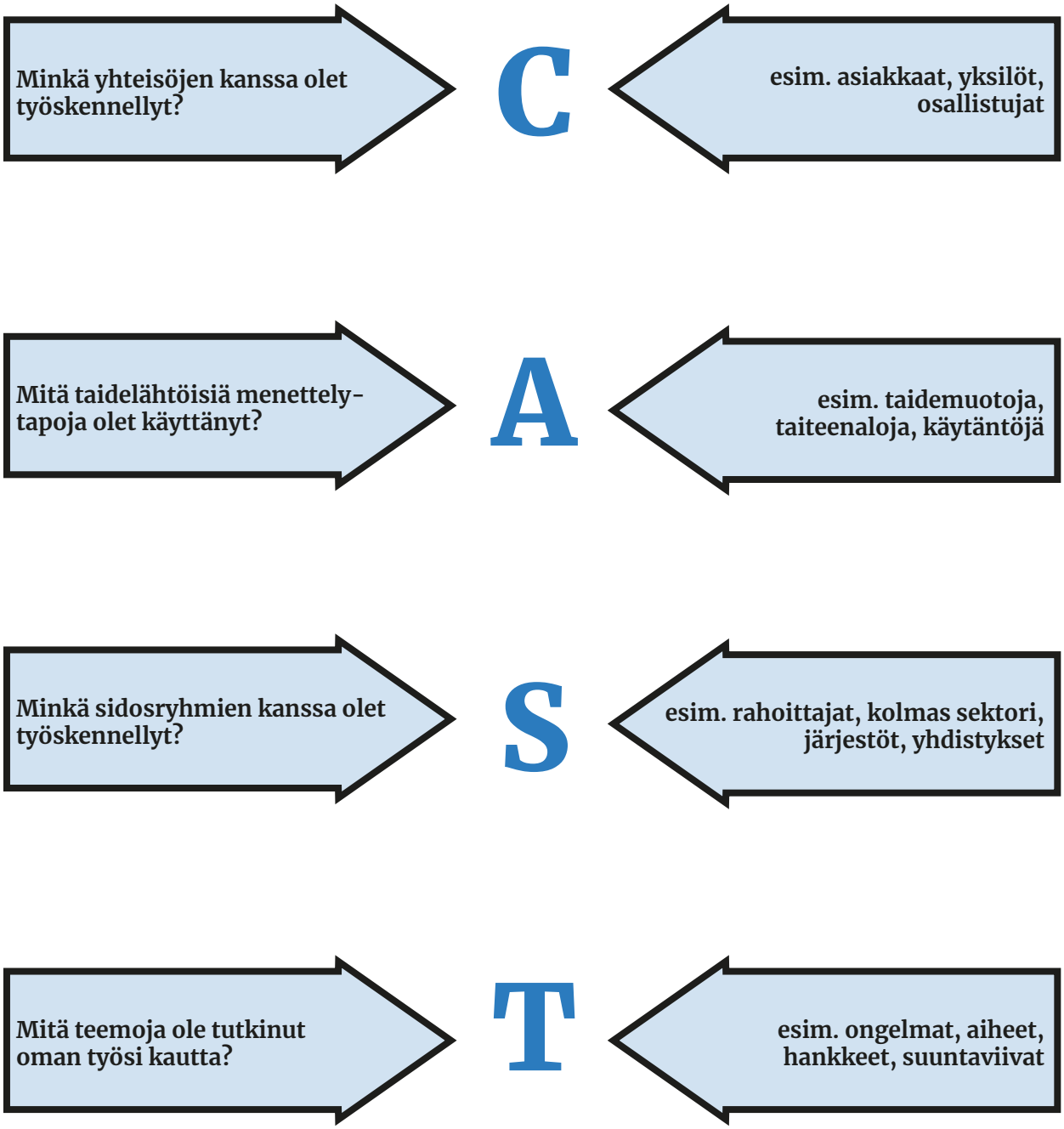

Kuva 12. CAST-mallin taulukko 2.

TAVOITE

Esitellä moniammatillisten projektien suunnittelutyökalu, jonka avulla osallistujat voivat työskennellä eri taustoista tulevien ammattilaisten kanssa sekä ymmärtää paremmin osatekijät, joita moniammatillisten työskentely ja projektin toteuttaminen yhdessä edellyttää.

TULOS

- Osallistuminen projektin suunnitteluprosessiin, jossa tarkastellaan valmiuksia työskennellä moniammatillisessa projektissa toisen (ihannetapauksessa toista alaa edustavan) henkilön kanssa
- Luottamuksen ja sitoutumisen kehittyminen, avoimen, joustavan ja reflektiivisen asenteen omaksuminen
- Parempi ymmärrys kumppanin aiemmista kokemuksista, yhteisistä kokemuksista ja tietämyksestä sekä erilaisista kokemuksista ja osaamiseroista
- Roolien ja vastuiden määrittely projektin suunnittelu- ja kehitysprosessia varten

ACCESS-MALLIN KÄYTTÖTILANTEET

Tätä mallia voidaan käyttää, kun kaksi ammattilaista haluaa tarkastella yhteistyömahdollisuuksia. Aluksi tarkastellaan projektin mahdollisia tavoitteita ja teemoja. Sen jälkeen ammattilaiset tutustuvat toistensa kokemuksiin ja kompetensseihin, jotta päästään alkuun projektin suunnittelussa.

KUVAUS: ACCESS-MALLIN KÄYTTÖ

Muodostakaa parit, joissa toisella on mieluiten taidealan ja toisella sosiaalialan tausta. Keskustelkaa ja suunnitelkaa sitten projektia ACCeSS-mallin viiden kohdan mukaisesti.

- ***Keskustelu:*** Tavoitteet ja teemat. Tavoitteena on määritellä moniammatilliselle projektille konsepti, joka on relevantti ja kummankin kumppanin näkökulmasta kiinnostava. Tavoitteet tai teemat voivat liittyä valtionhallinnon tavoitteisiin, rahoitushankkeisiin, järjestöjen ohjelmiin tms. Jos saadaan kehitettyä projekti-idea ja tavoitteen tai teeman yhteiselle edistämiselle löytyy perusteet, siirrytään seuraavaan vaiheeseen.

- ***Keskustelu:*** Kompetenssit, kokemukset, osaaminen ja näkökulmat. Kehitetty dialoginen työkalu (CAST-malli) auttaa hahmottamaan yhteisöt ja lähestymistavat, joista osallistujalla on kokemusta, sidosryhmät, joiden kanssa hän on aiemmin työskennellyt, sekä teemat, joihin hänen työnsä on aiemmin liittynyt. CAST-malli noudattaa ACCeSS-mallimateriaalia.

- ***Keskustelu ja suunnittelu:*** Yhteisöt – yhteisöihin/yksilöihin tutustuminen / konsultointi. Keskustellaan ja suunnitellaan vaiheessa 1 (Tavoitteet ja teemat) määritellyn projekti-idean perusteella, mihin yhteisöihin ja sidosryhmiin hanke liittyy ja minkä tasoista konsultointia tarvitaan.

- ***Suunnittelu:*** Määritellään hankkeen tavoitteet ja varmistetaan, että ne kaikki ovat konkreettisia, mitattavia, toteutuskelpoisia, realistisia ja aikataulutettuja.

- ***Suunnittelu:*** Määritellään roolit. Hahmotellaan ACCeSS-mallin nuolten mukaisesti, kuka ammattilainen vastaa mistäkin projektityön alueesta.

MOMU - ACCeSS-malli

Aims & Themes eli tavoitteet ja teemat (kokonaisuusajattelu)

Voi sisältää valtionhallinnon hankkeisiin tai rahoittajien tavoitteisiin/hankkeisiin liittyviä tavoitteita.

Competencies, Experiences, Skills, Perspectives eli kompetenssit, kokemukset, osaaminen ja perspektiivit

a. CAST-malli CAST-mallin tarkoituksena on tukea kokemusten ja osaamisen jäsenneltyä dialogista tarkastelua, kehittää valmiuksia sekä parantaa yhteisten kompetenssien ja osaamisen tuntemusta.
   C – Communities eli yhteisöt (asiakkaat, osallistujat tms.);
   A – Arts eli taideala;
   S – Stakeholders eli sidosryhmät;
   T – Themes eli teemat
b. Näkökulmiin tutustuminen Valitussa näkökulmiin tutustumisharjoituksessa voidaan tarkastella erilaisia toimiala- tai työkulttuureja toisen ”silmin” ja perehtyä toisen kumppanin toimintatapoihin.

Communities eli yhteisöt – yhteisöihin/yksilöihin tutustuminen / Consulting eli konsultointi

Yhteisöjen, olennaisten sidosryhmien tai yhteisöryhmien edustajien konsultointi tavoitteiden määrittelyn tueksi.

Setting Goals eli tavoitteiden määrittely

SMART-tavoitteet (konkreettinen, mitattava, toteutuskelpoinen, realistinen, aikataulutettu)

Setting Roles eli roolien määrittely

Käytännön asiat – Mikä, kuka, milloin, missä jne.
Dokumentointi – kuka dokumentoi ja miten jne.
Etiikka ja riskienarviointi
Arviointi – kuka, mihin mennessä, miten jne.
Arviointi, vaikuttavuus – arviointimenetelmät, mitä mitataan ja miksi

momu
moving towards multiprofessional work

TAVOITE

Moniammatillisten ryhmien keskustelutyökalu, jolla tunnistetaan ammatillinen erityisosaaminen sekä tavat, joilla voidaan ohjata ja lähestyä eri kohderyhmiä tai yhteisöjä. Tavoitteena on tunnistaa ammattien sekä toimintatapojen väliset yhtäläisyydet ja erot, jotta toista olisi helpompi ymmärtää. Yhtälaissyyksien ja erojen tunnistamisen jälkeen tavoitteet voidaan helpommin määritellä yhdessä ja moniammatillinen työ onnistuu.

TULOS

Kyky tunnistaa sekä oma että kumppanin ammatillinen erityisosaaminen ja tavat, joilla voidaan ohjata ja lähestyä eri kohderyhmiä tai yhteisöjä.

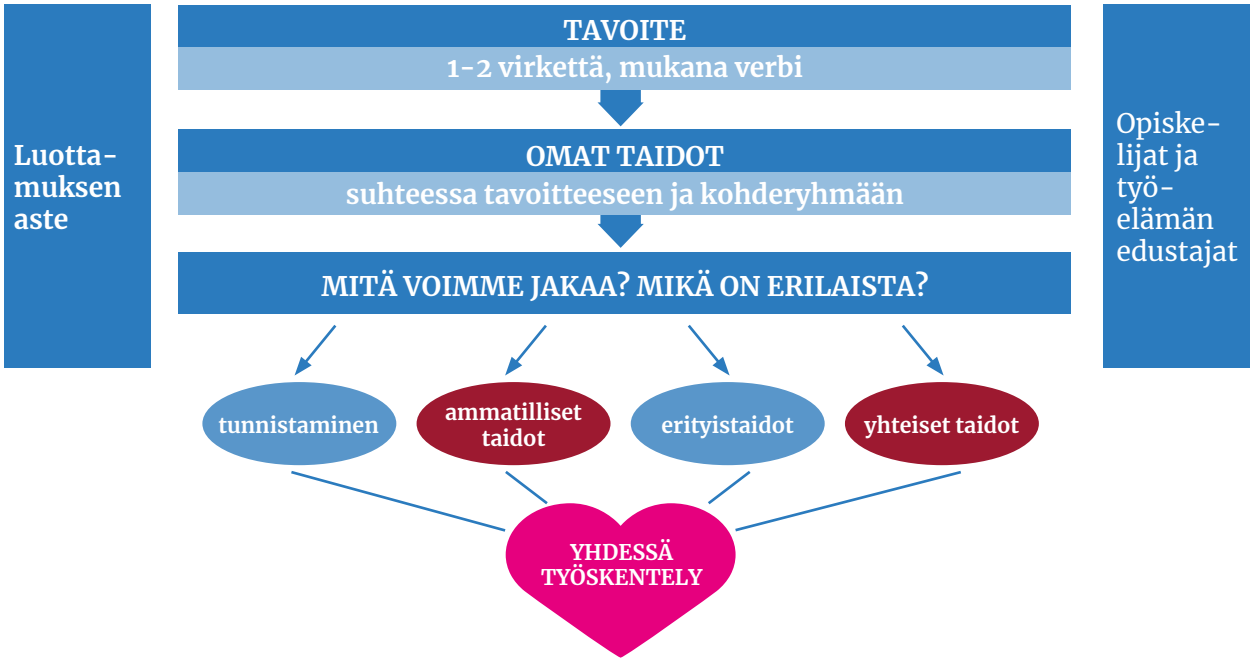

Kuva 13. MOMU – SYDÄN-malli.

TEHTÄVÄT

Malli voidaan nostaa keskustelussa esille pyytämällä opiskelijaryhmän jäseniä nimeämään sekä erityisosaamista ja yhteistä osaamista, terminologiaa ja suuntautumista ryhmän johtamistaitoihin. Samalla voidaan nimetä ja jakaa eri ammattien konkreettisia ja tyypillisiä toimintatapoja. Harjoitus voidaan tehdä pienissä ryhmissä, ja tuloksista keskustellaan jälkeenpäin koko ryhmän kanssa. Keskustelun tulokset voidaan kirjata tai piirtää fläppitaululle tai PowerPoint-tiedostoon.

1. Nimetään projektin tavoite.
2. Määritellään oma osaaminen suhteessa projektin tavoitteeseen ja kohderyhmään.
3. Keskustellaan ja määritetään muiden ammattilaisten kanssa yhteinen osaaminen ja arvot sekä näiden erot.

momu
moving towards multiprofessional work

TAVOITE

Esitellä perusteet moniammatillisessa työssä tarvittavien kompetenssien kehittämiselle.

TULOS

Kyky kuvailla moniammatillisen työn kontekstia ja sen tarpeellisuutta 2000-luvun ammattilaisille.

JOHDATUS MONIAMMATILLISEN TYÖN PERUSTEISIIN

Harjoitus 1

1. Kuvaillaan pienissä ryhmissä konserttia, festivaalia tai taidetapahtumaa, johon opiskelijat ovat osallistuneet kuluneen vuoden aikana.
2. Valitaan ryhmissä yksi konsertti/festivaali/tapahtuma harjoituksen pohjaksi (mieluiten suuri tapahtuma tai festivaali).
3. Kirjoitetaan tapahtuman/festivaalin nimi paperille ja sen jälkeen käydään pienissä ryhmissä läpi kaikki ammatit, jotka osallistuvat kyseisen konsertin/festivaalin tms. toteuttamiseen (tekniikka, markkinointi, rahoitus, terveydenhuolto ja turvallisuus, suunnittelu, suhdetoiminta, koordinointi, myynti, ateria- ja juomapalvelut, esiintyjät, tekninen henkilöstö).

Harjoitus 2

1. Käydään pienissä ryhmissä läpi ammattilaiset, jotka osallistuvat nuorisolle suunnatun kiertävän huumetyöprojektin suunnitteluprojektiin.

Keskustelu

- Keskustellaan koko ryhmässä siitä, miten paljon eri ammattiryhmiä tarvitaan tapahtumien ja projektien toteuttamisessa.
- Miksi on tärkeää kehittää moniammatilliseen työhön liittyviä kompetensseja?

TAVOITE

Esitellä perusteet moniammatillisessa työssä tarvittavien kompetenssien kehittämiselle.

TULOS

Kyky kuvailla moniammatillisen työn kontekstia ja sen tarpeellisuutta 2000-luvun ammattilaisille.

JOHDATUS MONIAMMATILLISEN TYÖN PERUSTEISIIN

Harjoitus 1

1. Kuvaillaan pienissä ryhmissä konserttia, festivaalia tai taidetapahtumaa, johon opiskelijat ovat osallistuneet kuluneen vuoden aikana.
2. Valitaan ryhmissä yksi konsertti/festivaali/tapahtuma harjoituksen pohjaksi (mieluimmin suurin tapahtuma tai festivaali).
3. Kirjoitetaan tapahtuman/festivaalin nimi paperille ja sen jälkeen käydään pienissä ryhmissä läpi kaikki ammatit, jotka osallistuvat kyseisen konsertin/festivaalin tms. toteuttamiseen (tekniikka, markkinointi, rahoitus, terveydenhuolto ja turvallisuus, suunnittelu, suhdetoiminta, koordinointi, myynti, ateria- ja juomapalvelut, esiintyjät, tekninen henkilöstö).

Harjoitus 2

1. Käydään pienissä ryhmissä läpi ammattilaiset, jotka osallistuvat valtakunnallisten nuorisotyöpajaohjelmien kehittämiseen, markkinointiin, järjestämiseen, mahdollistamiseen ja isännöintiin. Jokainen ohjelma käsittää kolme työpajaa, joissa kaikissa painopisteenä on nuorisoon (13–19-vuotiaille) kohdistettu huumetyö. Ohjelma sisältää seuraavat aihealueet: päihdetietous, henkilökohtaiset riskitekijät, ympäristön riskitekijät, henkilökohtaiset suojaavat tekijät, ympäristön suojaavat tekijät ja terveyden sekä hyvinvoinnin edistäminen.

Keskustelu

- Keskustellaan koko ryhmässä siitä, kuinka paljon eri ammattiryhmiä tarvitaan nuorten päihdetietoutta käsittelevän valtakunnallisen ohjelman toteuttamisessa.
- Keskustellaan siitä, miksi moniammatilliseen työhön liittyvien kompetenssien kehittäminen on välttämätöntä 2000-luvulla.

momu
moving towards multiprofessional work

OMIA MUISTIINPANOJA:

momu
moving towards multiprofessional work

Oletko kiinnostunut moniammatillisesta työskentelystä? Kiinnostaako yhteistyö taiteen ja kulttuurin sekä sosiaalialan tai nuorisotyön rajapinnoilla? Tarvitsetko työkaluja moniammatillisen koulutuksen tai työotteen kehittämiseen?

Taiteen ja sosiaalialan välisen moniammatillisen yhteistyön opas on tarkoitettu työkaluksi tähän yhteistyöhön ja sen kouluttamiseen taide- ja sosiaalialoilla. Opas perustuu tarpeelle hankkia ja vahvistaa osaamista moniammatillisessa yhteistyössä, jonka osapuolet työskentelevät tasavertaisina toimintaa luovina kumppaneina yhteisen tavoitteen hyväksi. Opas tarjoaa lukijalle työkaluja moniammatilliseen koulutukseen, yhteistyön aloittamiseen ja moniammatillisten hankkeiden suunnitteluun ja toteuttamiseen. Opas sisältää kaksi moniammatillisen yhteistyön valmennuspakettia: ensimmäisen taiteen ja sosiaalialan ammattilaisille ja opettajille ja toisen opiskelijoille. Oppaasta saa välineitä tunnistaa omaa ja toisen osaamista sekä lisätä moniammatillista työskentelyä omaan työhön ja arkeen.

Opas perustuu kansainvälisen MOMU, Moving Towards Multiprofessional Work -hankkeen aikana kehitettyyn ja pilotoituun korkeakouluopettajien, ammattilaisten ja opiskelijoiden oniammatilliseen valmennuspakettiin. Hanke kehitti sosiaali- ja taidealojen välistä moniammatillista korkeakouluopetusta yhteistyössä korkeakouluopettajien, opiskelijoiden ja työelämässä toimivien ammattilaisten kanssa Englannissa, Virossa, Suomessa ja Espanjassa. Toiminnassa tähdättiin taiteen ja sosiaalialan nykyisten ja tulevien ammattilaisten välisen yhteistyön ja uudenlaisen ymmärryksen lisäämiseen.

Turun ammattikorkeakoulun lisäksi hankkeessa olivat mukana Tartu Ülikool Viljandi Kultuuriakadeemia (Viro), Universidad de Castilla La Mancha (Espanja) ja Manchester Metropolitan University (Iso-Britannia). Hankkeen rahoitti Euroopan Unionin Erasmus+ Strategiset kumppanuushankkeet -ohjelma ja rahoituksen myönsi Erasmus+ -ohjelman Suomen kansallinen toimisto.

UCLM Universidad de Castilla-La Mancha

Manchester Metropolitan University

TURKU AMK
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

UNIVERSITY OF TARTU
Viljandi Culture Academy

Erasmus+

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN